

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.323/2023/72.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2023. szeptember 13. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, bünszervezetben, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2022. szeptember 28. napján kihirdetett 8.B.204/2017/956. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottak közül I. rendű, III. rendű, XI. rendű, XIV. rendű, XV. rendű, XVI. r. rendű, XVII. rendű, XVIII. rendű, XIX. rendű, XX. rendű, XXI. rendű, XXII. rendű, és XXIII. rendű vádlottak vonatkozásában megváltoztatja.

I. rendű vádlott tettesként megvalósított költségvetési csalás bűncselekménye a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont szerint minősül.

Terhelt1 I. rendű vádlott szabadságvesztés büntetését, mint bünszervezetben elkövetővel szemben szabja ki. Terhelt1 I. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház és feltételes szabadságra nem bocsátható.

III. rendű vádlott szabadságvesztés büntetését, mint bünszervezetben elkövetővel szemben szabja ki. Terhelt3 III. rendű vádlott szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó ítéleti rendelkezést mellőzi, és 3 (három) év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre is ítéli. Terhelt3 III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház és feltételes szabadságra nem bocsátható.

XI. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XIV. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XV. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XVI. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XVII. rendű vádlott bűnös további 4 rendbeli gondatlanságból elkövetett közokirathamisítás vétségében [Btk. 342.§ (3) bekezdés]

A bíróság a Terhelt15 XVII. rendű vádlottal szemben indult 1. rb közokirat-hamisítás vétsége [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] **miatt indult eljárást megszünteti.**

XVII. rendű vádlott közbizalom elleni bűncselekményeinek minősítése helyesen:

2 rendbeli közokirathamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont]

5 rendbeli gondatlanságból elkövetett közokirathamisítás vétsége [Btk. 342.§ (3) bekezdés]

XVII. r. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés és „ügyvédi foglalkozás gyakorlásától” eltiltás büntetést 500 (ötszáz) napi tétel pénzbüntetésre enyhíti. Az egy napi tétel összegét 1.000 (egyezer) forintban állapítja meg. Az így kiszabott összesen 500.000 (ötszázezer) forint pénzbüntetést meg nem fizetés esetén a napi tételek számának megfelelően fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

XVIII. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XIX. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XX. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XX. rendű vádlott szabadságvesztés büntetését 1 (egy) évre enyhíti, a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó ítéleti rendelkezést mellőzi, 2 (kettő) év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre is ítéli. Terhelt18 XX. rendű vádlott feltételes szabadságra bocsáthatóságának legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap.

XXI. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XXII. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont 2. fordulat]

XXIII. rendű vádlott költségvetést károsító bűncselekményének minősítése helyesen: bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont 2. fordulat]

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú ítélet ellen Terhelt15 XVII. rendű vádlott vonatkozásában -a megszüntető rendelkezés kivételével - az ügyészség, illetve Terhelt15 XVII. rendű vádlott védője nyomban fellebbezést jelenthetnek be, vagy erre 3 (három) munkanapot tarthat fenn, míg a jelen nem lévő terhelt a kézbesítésből számított (8) nyolc napon belül élhet fellebbezéssel. A nem a kihirdetéskor bejelentett fellebbezést az ítéltáblánál kell írásban benyújtani. A fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek helye nincs.

A másodfokú eljárásban felmerült 521.640 (ötszázhuszonegyezer-hatszáznegyven) forint bűnügyi költségből III. rendű vádlott 64.008 (hatvannégyezer-nyolc) forintot, V. rendű vádlott 64.008 (hatvannégyezer-nyolc) forintot, VI. rendű vádlott 64.008 (hatvannégyezer-nyolc) forintot, VIII. rendű vádlott 50.400 (ötvenezer-négyszáz) forintot, XI. r. vádlott 50.400 (ötvenezer-négyszáz) forintot, XIV. rendű vádlott 50.400 (ötvenezer-négyszáz) forintot, XVIII. rendű vádlott 64.008 (hatvannégyezer-nyolc) forintot, XX. rendű vádlott 64.008 (hatvannégyezer-nyolc) forintot, XXIV. rendű vádlott 50.400 (ötvenezer-négyszáz) forintot visel.

II. rendű vádlott személyazonosító okmányának száma: , tartózkodási helye:...

XXI. rendű vádlott személyazonosító okmányának száma:.....

Indokolás

[1] A Debreceni Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 8.B.204/2017/956. számú ítéletével a Debrecenben 2022. június 16., szeptember 21., szeptember 22. és szeptember 28. napján megtartott tárgyalás eredményeként Terhelt1 I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], 1 rendbeli csődbűncselekmény büntetében [Btk. 404. § (1) bekezdés a) pont], 5 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és 2 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, ezért öt halmazati büntetésül 6 év szabadságvesztés büntetésre, 6 év közügyektől eltiltásra ítélte és 10 évre eltiltotta attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen. Az I. rendű vádlottal szemben kiszabott

szabadságvesztés büntetést börtönben állapította meg azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. Terhelt1 I. rendű vádlottat az ellene emelt 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségének [Btk. 345. §] vádja alól felmentette.

[2] II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki pénzmosás büntettében [Btk. 399. § (4) bekezdés a) pont, (5) bekezdés] és öt 6 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett a szabadságvesztés utólagos végrehajtása esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, illetőleg az előzetes fogvatartás beszámításáról, valamint II. rendű vádlottal szemben 1 600 000 (egymillió-hatszázezer) forint összegben vagyonekobzást rendelt el.

[3] Terhelt3 III. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk.396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396 § (1) bekezdés a) pont] és 4 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §]. A törvényszék a III. rendű vádlottat ezért halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy rendelkezett az utólagos végrehajtás esetére a szabadságvesztés büntetés börtön fokozatáról és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról. Az elsőfokú bíróság Terhelt3 III. rendű vádlottat az ellene emelt 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználás vétségének [Btk. 345. §] vádja alól felmentette.

[4] Terhelt4 V. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csődbűncselekmény büntettében [Btk. 404. § (1) bekezdés a) pont] és 3 rendbeli közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és ezért öt 400 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, annak egy napi tétel összegét 1000 forintban megállapítva. Az így kiszabott, összesen 400 000 (négy-száz-ezer) forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetére rendelkezett annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról.

[5] Terhelt5 VI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk.396. § (1) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért öt a törvényszék halmazati büntetésül, mint visszaesőt 400 napi tétel pénzbüntetésre ítélte az egy napi tétel összegét 1000 forintban megállapítva. Rendelkezett az így kiszabott 400 000 (négy-száz-ezer) forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetére annak fogházban történő szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról.

[6] Terhelt6 VII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért öt 400 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, az egy napi tétel összegét 1000 forintban megállapítva. Az így kiszabott összesen 400 000 (négy-száz-ezer) forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetére rendelkezett a napi tétel számának megfelelően a fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre történő átváltoztatásról.

[7] Terhelt7 VIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és

ezért őt 400 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, egynapi tétel összegét 1000 forintban megállapítva, illetve rendelkezett az így kiszabott összesen 400 000 (négyszázezer) forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetén, annak napi tételenként történő, fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról.

[8] Terhelt8 IX. rendű vádlottat az ellene emelt költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének [Btk. 345. §] vádja alól felmentette.

[9] Terhelt9 XI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért őt halmazati büntetésül 500 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1000 forintban állapítva meg. Rendelkezett az így kiszabott 500 000 (ötszázezer) forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetére annak napi tételenként fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról.

[10] Terhelt10 XII. rendű vádlottat az ellene emelt 1 rendbeli költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének [Btk. 345. §] vádja alól felmentette.

[11] Terhelt11 XIII. rendű vádlottat az ellene emelt 1 rendbeli költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségének [Btk. 345. §] vádja alól felmentette.

[12] Terhelt12 XIV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért őt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette és 3 évre eltiltotta XIV. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezet tisztségviselője legyen.

[13] Terhelt13 XV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért őt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette és 5 évre eltiltotta XV. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen.

[14] Terhelt14 XVI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért Terhelt14 XVI. rendű vádlottat halmazati büntetésül 1 év 9 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette és 3 évre eltiltotta XVI. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának

tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezet tisztségviselője legyen.

[15] Terhelt15 XVII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 3 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és ezért őt halmazati büntetésül 6 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette és 2 évre eltiltotta XVII. rendű vádlottat az ügyvédi foglalkozás gyakorlásától. Az első fokon eljáró bíróság Terhelt15 XVII. rendű vádlottat az ellene emelt további 5 rendbeli közokirat-hamisítás büntetének [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] vádja alól felmentette.

[16] Terhelt16 XVIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], és ezért őt halmazati büntetésül 1 év 9 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette és 3 évre eltiltotta XVIII. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen.

[17] Terhelt17 XIX. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és ezért a XIX. rendű vádlottat halmazati büntetésül 1 év szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette és 2 évre eltiltotta a XIX. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen.

[18] Terhelt18 XX. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és ezért a XX. rendű vádlottat halmazati büntetésül 1 év 9 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette és 3 évre eltiltotta a XX. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezet tisztségviselője legyen.

[19] Terhelt19 XXI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért őt halmazati büntetésül 6 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette és 2 évre eltiltotta a XXI. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen.

[20] Terhelt20 XXII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként folytatólagosan elkövetett költségvetési tanács büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont,

(4) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és ezért őt halmazati büntetésül 1 év szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette és 2 évre eltiltotta a XXII. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen.

[21] Terhelt21 XXIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §] és közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és ezért őt halmazati büntetésül 1 év 3 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette és 2 évre eltiltotta XIII. rendű vádlottat attól hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen.

[22] Akként rendelkezett, hogy Terhelt12 XIV. rendű vádlott, Terhelt13, XV. rendű vádlott, Terhelt14 XVI. rendű vádlott, Terhelt15 XVII. rendű vádlott, Terhelt16 XVIII. rendű vádlott, Terhelt17 XIX. rendű vádlott, Terhelt18 XX. rendű vádlott, Terhelt19 XXI. rendű vádlott, Terhelt20 XXII. rendű vádlott és Terhelt21 XXIII. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának utólagos elrendelése esetén, annak végrehajtási fokozata börtön és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon történhet.

[23] Terhelt22 XIV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és 1 rendbeli felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és ezért őt halmazati büntetésül 200 napi tétel pénzbüntetésre ítélte és 2 évre eltiltotta attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen. Az első fokon eljáró bíróság Terhelt22 XXIV. rendű vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott összesen 200 000 (kettőszázezer) forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetén napi tétel számának megfelelően fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[24] Rendelkezett az első fokon eljáró bíróság az ügyben keletkezett bűnjelek részben iratok részeként történő kezeléséről, azok megszüntetéséről és kiadásáról, valamint rendelkezett az ügyben felmerült bűnügyi költség részben vádlottak általi viseléséről, illetve annak részbeni állam terhén maradásáról.

[25] A Cím57i Törvényszék B.204/2017/956. sorszámú ítélete ellen az arra jogosultak a következő perorvoslatokat jelentették be:

[26] Az ügyészség Terhelt1 I. rendű vádlott terhére súlyosítás és valamennyi részfelmentő rendelkezés tekintetében a bűnösség megállapítása és bünszervezeti elkövetés kimondása végett fellebbezett. Terhelt1 I. rendű vádlott és védője az ítélet eljárási szabálysértés miatti hatályon kívül helyezése végett, másodsorban felmentésért, harmadsorban enyhítésért jelentett be perorvoslatot.

[27] II. rendű vádlott terhére az ügyészség súlyosítás és a tévesen alkalmazott minősítés megváltoztatása, bünszervezeti elkövetés megállapítása végett fellebbezett, míg vádlott és védője az ítéletet tudomásul vette.

[28] Terhelt3 III. rendű vádlott terhére az ügyészség súlyosítás és valamennyi felmentő rendelkezés tekintetében bűnösség megállapítása és a bünszervezeti elkövetés kimondása, míg a vádlott és védője a kiszabott büntetés enyhítése és a bűnügyi költség megfizetésére való kötelezés ellen jelentettek be perorvoslatot.

[29] Terhelt4 V. rendű vádlott tekintetében az ügyész az ítéletet tudomásul vette, míg a vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért fellebbezett.

[30] Terhelt5 VI. rendű vádlott tekintetében az ügyész az ítéletet tudomásul vette, míg a vádlott és védője enyhítésért és a bűnügyi költség mértékének csökkentése érdekében fellebbeztek.

[31] Terhelt6 VII. rendű vádlott tekintetében az ügyész az ítéletet tudomásul vette, míg a vádlott és védője enyhítésért és a pénzbüntetés napi tételei számának mérséklése végett jelentett be fellebbezést.

[32] Terhelt7 VIII. rendű vádlott tekintetében az ügyészség az ítéletet tudomásul vette, míg a vádlott és védője felmentésért, illetve enyhítésért és a bűnügyi költség megfizetésére való kötelezés miatt jelentett be fellebbezést.

[33] Terhelt8 IX. rendű vádlott terhére az ügyészség a bűnösség megállapítása végett jelentett be fellebbezést, míg a vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

[34] Terhelt9 XI. rendű vádlott tekintetében az ügyészség az ítéletet tudomásul vette, míg vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentett be fellebbezést.

[35] Terhelt10 XII. rendű vádlott tekintetében az ügyészség a vádlott terhére a bűnösség megállapítása végett jelentett be fellebbezést, míg a vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

[36] Terhelt11 XIII. rendű vádlott terhére az ügyészség a bűnösség megállapítása végett felmentése miatt jelentett be fellebbezést, míg a vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

[37] Terhelt12 XIV. rendű vádlott tekintetében az ügyészség a bünszervezet mellőzése miatt, a bünszervezeti elkövetés megállapítása érdekében, a büntetés kiszabására vonatkozó jogszabály téves alkalmazása miatt és a büntetés súlyosítása végett fellebbezett, míg a vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés céljából fellebbezett.

[38] Terhelt13 XV. rendű vádlott terhére az ügyészség a bünszervezet megállapításának mellőzése miatt annak megállapítása érdekében a büntetés kiszabására vonatkozó jogszabály téves alkalmazása miatt és a büntetés súlyosítása végett fellebbezett, míg a vádlott és védője teljeskörű felmentésért, illetve enyhítésért fellebbezett.

[39] Terhelt14 XVI. rendű vádlott terhére az ügyészség a bünszervezet megállapításának mellőzése miatt bünszervezeti elkövetés megállapítása érdekében a büntetés kiszabására vonatkozó jogszabály téves alkalmazása miatt és a büntetés súlyosítása végett fellebbezett, míg a vádlott és védője felmentésért, másodsorban enyhítésért fellebbeztek.

[40] Terhelt15 XVII. rendű vádlott terhére az ügyészség téves minősítés, bünszervezeti elkövetés megállapítása érdekében a bünszervezet kiszabására vonatkozó jogszabály téves alkalmazása miatt és a büntetés súlyosítása céljából fellebbezett, míg a vádlott és védője teljeskörű felmentésért, másodlagosan enyhítésért.

[41] Terhelt16 XVIII. rendű vádlott terhére az ügyészség a bünszervezeti elkövetés megállapítása érdekében a büntetés kiszabására vonatkozó jogszabály téves alkalmazása miatt és a büntetés súlyosítása céljából fellebbezett, míg a vádlott és védője nem éltek perorvoslattal.

[42] Terhelt17 XIX. rendű vádlott terhére az ügyészség a büntetés súlyosítása végett, míg a vádlott és védője enyhítésért fellebbeztek.

[43] Terhelt18 XX. rendű vádlott terhére az ügyészség a büntetés súlyosítása végett, míg a vádlott és védője felmentésért, másodsorban enyhítésért fellebbeztek.

[44] Terhelt19 XXI. rendű vádlott terhére az ügyészség téves minősítés a bünszervezeti elkövetés megállapítása céljából a büntetés kiszabására vonatkozó jogszabály téves alkalmazása miatt és a büntetés súlyosítása végett fellebbezett, míg a vádlott és védője felmentésért és enyhítésért fellebbeztek úgy, hogy a gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője tisztségétől történő eltiltás mellőzésre kerüljön.

[45] Terhelt20 XXII. rendű vádlott terhére az ügyészség a büntetés súlyosítására fellebbezett, míg vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

[46] Terhelt21 XXIII. rendű vádlott terhére az ügyészség a büntetés súlyosítása végett fellebbezett, míg a vádlott és védője az ítéletet perorvoslással nem támadta.

[47] Terhelt22, mint távollevő XXIV. rendű vádlottra nézve az ügyészség az ítéletet tudomásul vette, míg a vádlott védője téves minősítés miatt, másodsorban enyhítésért, büntetés helyett intézkedés, próbára bocsátás alkalmazása végett, büntetés esetén legfeljebb pénzbüntetés kiszabása céljából és azért fellebbezett, hogy a foglalkozástól eltiltás mellőzésre kerüljön.

[48] A Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség részletesen indokolt fellebbezésében az ügyészségi perbeszédre is utalva kifogásolta, hogy az azzal érintett vádlottak esetében a bünszervezeti elkövetést a törvényszék nem látta megállapíthatónak, így a konspiratív működést sem, annak ellenére, hogy az ügyben fantomcégek használata történt, létező cégek fantomizálása, a cégek székhelyéhez képest eltérő településen lévő hitelintézeteibe való készpénz befizetés, illetve valótlan tartalmú okiratok tömeges készítése viszont megállapítható volt.

[49] A bünszervezeti elkövetés kapcsán részletesen kifejtette a hierarchikus jelleg megvalósulását, aminek kapcsán részletesen elemezte az Egyesült Nemzetek keretében Palermóban 2000. december 14-én létrejött Nemzetközi Szervezett Bűnözés Elleni Egyezményt, illetőleg egyes felsőbb bírósági határozatokat.

[50] A vármegyei főügyészség kiemelte, hogy az első fokon eljáró bíróság mérlegelését nem vitatja, amikor tanúl II. rendű vádlottra tett terhelő vallomásait, mint következtetlenséget és ellenmondásosokat nem fogadta el, hiszen a bíróság döntésének logikailag nem vitathatóan okát adta, ugyanakkor álláspontja szerint az első fokon eljáró bíróság nem vizsgálta teljeskörűen azokat a releváns körülményeket, amelyek az által érvényesített logikai keretrendszerből következnek.

[51] A Cím57i Törvényszék által megállapított tényállás így II. rendű vádlott esetében az ügyészség fellebbezésében foglaltak szerint a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel részben megalapozatlan és ezért indítványozta, hogy a Cím57i Ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel ténybeli következtetés alapján állapítsa meg az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást, amelynek alapján II. rendű vádlottat mondja ki bűnösnek a vádirati minősítés szerint az ügyészségi perbeszédben foglaltak alapján.

[52] Ugyancsak részletesen indokolta, hogy a Cím57i Ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel ténybeli következtetés alapján állapítsa meg az elsőfokú

bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást és Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű vádlottakat az alapján mondja ki bűnösnek a vádirati minősítés és az ügyészségi perbeszédben foglaltak szerint.

[53] Ugyancsak részletesen indokolta, hogy jelen ügyben a Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű vádlottak, mint tettesek felmentésére figyelemmel miért nem helytálló a Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottak, mint bűnsegédek érintő felmentő rendelkezés.

[54] Indítványozta, hogy a Debreceni Ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel ténybeli következtetés alapján állapítsa meg az elsőfokú bíróság által megállapítottaktól eltérő tényállást ebben a körben is és Terhelt1 I. rendű vádlottat tettesként, míg Terhelt3 III. rendű vádlottat bűnsegédként a vádirati minősítés szerint mondja ki bűnösnek Kft., a Kft. és a Kft. gazdasági társaságoktól beszerzett áru értékesítését terhelő áfa meg nem fizetése miatt, ugyanis Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottak büntetőjogi felelőssége független attól, hogy Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű vádlottak büntetőjogi felelőssége megállapításra került-e.

[55] A Hajdú-Bihar Vármegyei Ügyészség fellebbezése Terhelt3 III. rendű vádlott esetében kifogásolta, hogy a bíróság nem állapított meg üzletszerűséget a nevében aláírt hét darab, illetve kitöltött és aláírt egy darab okmány vonatkozásában, mert a valótlan tartalmú okmányok által igazolni kívánt valótlan gazdasági eseményekről szóló számlák adatai ugyanazon bevallásban kerültek benyújtásra Terhelt9 XI. rendű vádlott által. Az üzletszerűséget azonban az alapozza meg az ügyészség álláspontja szerint, hogy Terhelt3 III. rendű vádlott több tettes által megvalósított költségvetési csalás elkövetéséhez nyújtott segítséget, melyek kapcsán a büntetőjogi felelőssége az üzletszerűség megállapíthatóságához szükséges mértékben kimondásra is került.

[56] A Cím57i Fellebbviteli Főügyészség Bf.296/2017/49. számú átiratában a Hajdú-Bihar Vármegyei Ügyészség fellebbezését fenntartotta és a Be. 590. § (10) bekezdésére is figyelemmel a vádlottak mindegyike vonatkozásában teljeskörű felülbírálatot indítványozott. Az ügyészség fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben is nagyobb részükben értékelte, mérlegelte, indokolási kötelezettségének túlnyomó részt eleget tett, azonban a vármegyei főügyészség fellebbezése szerint a tényállás csak részben megalapozott.

[57] A másodfokú eljárásban a helyes ténybeli következtetések kiküszöbölésével, illetve az iratok tartalma alapján a tényállás megalapozottá tehető, ami alapján szükséges valamennyi ügyészség által indítványozott vádlott esetében a bűnösség további kimondása. Utalt egyebekben arra, hogy a Btk. hatályba lépése utáni időpontra tehető a cselekmények befejezése időpontja, azonban a Btk. alkalmazása mellett a bűncselekmények folytatódagos elkövetése nem merülhet fel. Összességében indítványozta a fellebbviteli főügyészség, hogy a Cím57i Ítéltábla az elsőfokú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottak közül Terhelt1 I. rendű, II. rendű, Terhelt3 III. rendű, Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű, Terhelt12 XIV. rendű, Terhelt13 XV. rendű, Terhelt14 XVI. rendű, Terhelt15 XVII. rendű, Terhelt16 XVIII. rendű, Terhelt17 XIX. rendű, Terhelt18 XX. rendű, Terhelt19 XXI. rendű, Terhelt20 XXII. rendű, Terhelt21 XXIII. rendű vádlottak tekintetében az ügyészség fellebbezésében foglaltak szerint változtassa meg és a kiszabott büntetéseket súlyosítsa, míg Terhelt4 V. rendű, Terhelt5 VI. rendű, Terhelt6 VII. rendű, Terhelt7 VIII. rendű, Terhelt9 XI. rendű, Terhelt22 XXIV. rendű vádlottakra nézve pedig hagyja helyben. Terhelt22 XXIV. rendű vádlott tekintetében a Be. 750. § (5) bekezdése alapján indítványozta a másodfokú eljárásnak a vádlott távollétében való megtartását.

[58] Terhelt1 I. rendű vádlott vezető védője az ítélet hatályon kívül helyezésére, felmentésre, harmadsorban enyhítésre irányulóan tartotta fenn fellebbezését. A hatályon kívül

helyezést a Cím57i Törvényszék előtt 17.B.119/2022. számon jelenleg is folyamatban lévő eljárással összefüggésben az ügyek egyesítésének meg nem történtében jelölte meg. A bűnszervezet tekintetében a fellebbezés osztotta az első bírói álláspontot, hogy a vádlottak között hierarchikus viszony megléte hiányzott. Pusztán egy munkahelyen a munkáltató részéről a munkavállaló irányába szükségszerű az utasítás., tanú3 közötti munkáltatói viszonyt leszámítvaés Terhelt1, valamint és Terhelt1 vádlottak között nem volt megállapítható semmilyen hierarchikus viszony, hanem ellentétesen mellérendeltségre lehet következtetni, ahol a bűnszervezeti magatartást kifejtő személyek nem álltak szervezett kapcsolatban a többi vádlottal. Ugyancsak nem állapítható meg a konspiratív működés, semmilyen titkos szervezettség vagy leplezett működés azon túl, mint minden bűncselekménynél, mert az elkövetők igyekeznek titokban tartani, hogy a törvényellenes magatartásra ne derüljön fény. A vádlott felmentésére irányuló fellebbezést a védői fellebbezés azzal indokolta, hogy az első fokon eljáró bíróság helytelen tényállást állapított meg, hiszen a rendelkezésre álló bizonyítékokból, így Terhelt1 I. rendű vádlott következetes vallomásából, a kitöltött CMR-ekből megállapítható, hogy az áruszállítás megtörtént, s a bíróság nem indokolta meg, hogy miért vetette el a húszállításban közreműködő tanúvallomását vagy az áru átvételében segédkezővallomását. Helytelen volt a Zrt. tájékoztatását is mérlegelési körbe vonni, hiszen senki nem állította, hogy az áruszállítás autópályán történt volna. Az elsőfokú bíróság nem vonta értékelési körébe tanú azon állítását, hogy a nála letárolt gépjármű sárga színű volt, nem pedig fehér, ami azonban az I. rendű vádlott felelősségének megállapítása ellen hat, hiszen ebből az következik, hogy az ott letárolt gépjármű nem a vádiratban megjelölt gépjármű volt. Kifogásolta tanú azon vallomásának elfogadását, mely szerint a fiktív számlázásra használt fantomcég lett volna, hiszen a védői érvelés szerint az ezt alátámasztó tanú3 és vallomásai megkérdőjelezhetők és az ő vallomásukból egyébként sem következik az, hogy az ő tudomásuk ellenére a cég ne értékesíthetett volna árut. Egyebekben is kifogásolta az első fokon eljáró bíróság indokolását, így helytelen ténybeli következtetéssel jutott a fellebbezés indokolása szerint az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a húszállítás fiktív volt. Erre példaként hozta képviselő6 tanú vallomását, hiszen abból nem lehet kétséget kizáróan eljutni arra a következtetésre, hogy Terhelt12 XIV. rendű vádlott a jelenléti íven rögzítettek és a napi bejelentésben szereplő adatokkal ellentétben ne vett volna részt a húszállításban, hiszen képviselő6 tanú állítása szerint reggel 8-ig a dolgozók bejelentését elvégezték. Harmadsorban pedig az elkövetési magatartás óta eltelt több, mint 10 évre a hosszú idejű büntetőeljárás hatálya alatti állásra tekintettel a kiszabott büntetés lényeges enyhítését kérte.

[59] Terhelt1 I. rendű vádlott további védője dr. kiegészítve a vezető védő indokolását a 2023. augusztus 25. napján előterjesztett fellebbezése indokolásában a felderítetlenség miatti teljes megalapozatlanság abszolút eljárási szabálysértés miatt hatályon kívül helyezés érdekében, valamint a bűnösség törvénysértő megállapítás egyben a cselekmény törvénysértő minősítése miatt felmentés végett bejelentett fellebbezést fenntartotta. A védő a fellebbezésében utalt arra, hogy a jelen eljárással érintett Debreceni Törvényszék 8.B.204/2017. számú büntető ügy a 2017. május 3. napján érkezett váddal indult a Debreceni Törvényszéken. Terhelt1 és társai ellen költségvetési csalás miatt 17.B.119/2022. számon is indult büntetőeljárás, mely ügyek egyesítésére nézve az ügyészség és a védő részéről is volt indítvány, azonban ez a bírósági eljárásban elmaradt. Egyesítés hiányában az első ügy jogerőre emelkedésének van jelentősége, mert a büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítélt az új folyamatban lévő ügy szempontjából ítélt dolgot eredményez. Mindezek alapján az ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta a Be. 609. § (1) bekezdése alapján az egyesítés elmaradása okán, mint a másodfokú eljárásban nem orvosolható eljárási szabálysértés miatt az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása mellett.

[60] Terhelt3 III. rendű vádlott védője a kiszabott büntetés enyhítésére irányuló jogorvoslatát írásban azzal indokolta, hogy nyomatékos enyhítő körülmény a további időmúlás, ami úgy a szabadságvesztés tartamának és a próbaidő időtartamának mérséklését is indokoltá teszi, valamint a cselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség mérséklését is kérte.

[61] Terhelt4 V. rendű vádlott kirendelt védője és kézbesítési megbízottja fellebbezése indokolásában azt az álláspontját fejtette ki, hogy nem nyert kétséget kizáróan bizonyítást az, hogy Terhelt4 V. rendű vádlott akár az üzletrész adásvétel, akár a gépjármű-átruházások során színlelt szerződést kötött volna és az, hogy nem állt szándékában valós gazdasági tevékenységet folytatni. Hivatkozott az eljárás során beszerzett bizonyítékokra, melyekből okszerűen arra lehet következtetni, hogy Terhelt4 V. rendű vádlott a terhére rótt bűncselekményeket nem követte el, így V. rendű vádlottat bizonyíték hiányában indítványozta felmenteni a terhére rótt vádak alól. Másodlagosan kiszabott büntetés enyhítését kérte, figyelemmel az elsőfokú ítélet meghozatala óta is eltelt időre, illetve több, mint hét éve áll büntetőeljárás hatálya alatt Terhelt4 V. rendű vádlott, de a cselekmény elkövetése óta is csaknem tíz év telt el, ami kétszerese az elkövetett bűncselekmény elévülési idejének.

[62] Terhelt5 VI. rendű vádlott védője írásban előterjesztett fellebbezése indokolásában fenntartotta a kiszabott büntetés és bűnügyi költség mérséklésére irányuló jogorvoslatát. A kiszabott büntetés enyhítését arra tekintettel kérte, hogy Terhelt5 VI. rendű vádlott beismerő vallomást tett, megbánást tanúsított, jelentős az időmúlás, végig együttműködő volt, egyebekben pedig a cselekményt bűnsegédként követte el.

[63] Terhelt7 VIII. rendű vádlott védője a másodfokú eljárásban 2023. augusztus 25. napján érkezett beadványában a korábban bejelentett védői fellebbezésének indokait a 2022. október 16. napján az elsőfokú bíróságnak benyújtott fellebbezéssel egyezően enyhítésben, valamint a bűnügyi költség mérséklésében jelölte meg. Hivatkozott arra is, hogy a vádlott élt önálló fellebbezési jogával, melynek irányát felmentésben jelölte meg. A védő fellebbezésében enyhítő körülményként hivatkozott arra, hogy következetesen beismerte a vádlott a bűncselekmény elkövetését, amit a lefolytatott bizonyítási eljárás alátámasztott. Enyhítő körülményént kérte figyelembe venni a nagyfokú időmúlást és személyi körülményei körében azt, hogy állandó munkahellyel nem rendelkezik a vádlott, hanem alkalmi munkából él. Terhelt7 VIII. rendű vádlott személyi körülményeiben lényeges változás, hogy 2023. augusztus hónapban gyermeke született, amit kórházi zárójelentéssel is igazolt. A vádlott a törvényszéken írásban bejelentett fellebbezésében felmentésért élt jogorvoslattal, azonban fellebbezése indokaiként az időmúlást, családalapítást, a beismerő vallomást, büntetlen előéletet és a bűnsegédi elkövetést jelölte meg, ami nyilvánvalóan a büntetés enyhítésére irányult.

[64] Terhelt8 IX. rendű vádlott védője a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség indítványával összefüggésben indítványozta IX. rendű vádlott tekintetében a Debreceni Törvényszék ítéletének helybenhagyását. A beadványa szerint az ügyészség fellebbezése semmilyen konkrétumot nem tartalmaz, így összességében az Terhelt8 IX. rendű vádlott tekintetében kizárólag az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységét támadja.

[65] Terhelt9 XI. rendű vádlott védője fellebbezése indokolásában fenntartotta az elsődlegesen felmentés, másodlagosan a büntetés enyhítése végett bejelentett fellebbezést. Indokai szerint az elsőfokú bíróság Terhelt9 XI. rendű vádlott bűnösségére helytelenül következtetett és nem indokolta kellőképpen, hogy miért vetette el a XI. rendű vádlott azon védekezését, miszerint tevékenységét szabályszerűen gyakorolta. Másodlagosan a büntetés kiszabás körében utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság túlnyomórészt helyesen sorolta fel a bünteteskiszabás során értékelhető tényezőket, azonban tekintettel arra is, hogy a vádlott is huzamosabb ideig állt büntetőeljárás hatálya alatt, valamint a bűncselekmények elkövetése

óta hosszabb időtartam telt el (Kúria 56/2007. BK vélemény III/10. pont, 2/2017. (II.10.) AB határozat), szükséges a kiszabott büntetés további enyhítése is.

[66] Terhelt12 XIV. rendű vádlott kirendelt védője a fellebbezés indokolásában a vádlott felmentését indítványozta elsődlegesen a Be. 566. § (1) bekezdés b) pontja alapján, mert a bűncselekményt nem vádlott követte el, másodsorban a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontja alapján bizonyítottság hiányában, de harmadlagosan a büntetés enyhítésére irányuló fellebbezését is előterjesztette. Fellebbezése indokolásában részletesen kifejtette miért nem állapítható meg az ügyben a bűnszervezeti elkövetés, a bűnszövetség, de az üzletszerű elkövetés sem. Vitatta, hogy a költségvetési csalás büntette kapcsán tényállási elem valósult volna meg, annak elsősorban a tudati oldala hiányzott. Iratellenesnek találta azt a megállapítást, mely szerint Terhelt12 XIV. rendű vádlott nem járt a CMR okmányok szerint áruszállítást végezve, ennek cáfolására nem alkalmas az a tény, hogy volt olyan időszak, amikor járóbeteg ellátásban részesült áruszállítási napokon. A vád bizonyítására rendelkezésre álló Terhelt14 és, valamint tanúk vallomásai ellentmondásosak, kétséget kizáró bizonyításra nem alkalmasak. A büntetés enyhítésére irányulóan a fellebbezést azzal indokolta, hogy a vádlott jelenlegi szakmájában dolgozik építőipari burkolóként, az eljárás során végig együttműködő magatartást tanúsított, igen jelentős az ügyben az időmúlás, mialatt Terhelt12 XIV. rendű vádlott egészségi állapota is megromlott, illetve Terhelt12 XIV. rendű vádlott terhére mindösszesen 89 512 000 forintos elkövetési érték esik, ami a minősítési tétel alsó határához esik közelebb.

[67] Terhelt14 XVI. rendű vádlott védője jogorvoslatának írásbeli indokolásában vitatta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. Ennek körében Terhelt14 XVI. rendű vádlott vallomásainak okszerűségét állította, hiszen ő azt adta elő, hogy a CMR okmányokon szereplő árut ténylegesen ki is szállította és tagadta, hogy valótlan okmányokat szándékosan aláírt volna. Az általa teljesített pénzbefizetések pedig a vád tárgyává tett bűncselekmény törvényi tényállásának a kifejtéséhez nem járultak hozzá. A számlára való pénzbefizetésekkel ugyanis sem a költségvetési csalás büntettének, sem a hamis magánokirat felhasználása vétségének törvényi tényállási elemeinek megvalósulásához nem lehet segítséget nyújtani. A vád sem tartalmazza azt, hogy a pénzbefizetések milyen módon segítettek volna a bűncselekmények elkövetését. Vitatta, hogy Terhelt14 XVI. rendű vádlottnak a 2015. május 19. és a 2018. május 17-én, majd a későbbiekben tett vallomásaik között ellentmondás lenne, főleg olyan, amiből a bűnösségére lehetne következtetni. A 2015-ös vallomása ugyanis olyan cégekre vonatkozott, amelyek nem képezik a vád tárgyát, a 2018. május 17-i vallomása pedig a Kft. és a ... közötti CMR-ekre és ügyletekre vonatkozik az I/A/1. vádponttal kapcsolatban, amire azonban nem szolgál semmilyen bizonyíték. A jogorvoslati érvelése szerint az ítélet [249] bekezdésében található történeti tényállással a vádirat nem vádolta Terhelt14 XVI. rendű vádlottat. Ellentmondásosnak találta az elsőfokú bíróság ítéletét abban is, hogy a [229] bekezdésben a Kft. vonatkozásában 89 512 000 forint vagyoni hátrány okozásához való hozzájárulást állapít meg Terhelt14 XVI. rendű vádlott terhére a bíróság, míg a [249] bekezdésében 120 573 000 forint vagyoni hátrány okozásához való segítségnyújtást jelöli meg a Kft. vonatkozásában. Egyébként az ítélet 156. oldalán a [828] bekezdésben rögzíti a bíróság, hogy a vádirat tévesen rögzítette Terhelt14 XVI. rendű vádlott cselekményét az I/A/1. pontban (Kft.), mert annak II/A. pontban kellene szerepelnie, mivel a Kft. számláit érintik. A [229] bekezdés megállapítása tehát ellentétben áll a [828] bekezdésben rögzített megállapítással is, mert a [828] bekezdés megállapításából (téves vádirati megjelölés) az következne, hogy a Kft-re vonatkozó [229] bekezdésben Terhelt14 XVI. rendű vádlott bűnsegédi magatartását nem lenne szabad megállapítani. Az ítélet [229], [249], [828] bekezdéseiben foglalt megállapítások alapján tehát nem lehet eldönteni, hogy az elsőfokú bíróság a Kft. vagy a Kft. vonatkozásában okozott vagyoni hátrány tekintetében kívánta megállapítani Terhelt14 XVI. rendű vádlott felelősségét és 89 512 000 forint vagy

120 573 000 forint a terhére rótt elkövetési érték és ezen belül mennyi a befejezett és a kísérleti szakaszban maradt elkövetési érték. Hiányosnak találta egyébként is a két elkövetési értéket alátámasztó bizonyítékok megjelölését, mert 120 573 000 forint vonatkozásában összecszerúséget a vádirat nem tartalmazott. A védő álláspontja szerint a II/A. vádpont tekintetében törvényes vád hiányát kellett volna a bíróságnak megállapítani, míg a I/A/1. vádpontban fel kellett volna menteni Terhelt14 XVI. rendű vádlottat, ugyanis bizonyítást nyert, hogy azt a cselekményt ő nem követte el. Hivatkozott a Be. 6. § (1), (2), (3) bekezdésére, mely alapján a bíróság nem terjeszthette volna ki a vádat olyan vádpontra, amelyben az ügyészség nem említi a vádlottat és ezzel a vádlott védelemhez való joga is sérült. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tért ki arra, hogy befolyásolta-e az elkövetési értéket Terhelt14 XVI. rendű vádlott vonatkozásában, hogy nem a Kft-t érintő vádpontban szerepelt a vádiratban. Hiányosságának tartaja az elsőfokú ítéletnek, hogy a bíróság nem részletezte, hogy milyen bizonyítékok alapján zárta ki azt, hogy Terhelt14 XVI. rendű vádlott olyan húsáruszállítást is végzett, amiről a vád tárgyává tett számlák szólnak. Kétséget kizáróan pedig nem bizonyított tény pedig a vádlott terhére nem lenne értékelhető. Ezen túl nem tisztázta az elsőfokú bíróság, hogy mekkora érték vonatkozásában maradt kísérleti szakban a bűncselekmény. Azt sem tartalmazza az elsőfokú bíróság ítélete, hogy miből következik kétséget kizáró bizonyossággal, hogy Terhelt14 XVI. rendű vádlott tisztában volt azzal, hogy az általa aláírt CMR okmányokat ÁFA visszaigényléshez, ÁFA levonáshoz fogják felhasználni. Ha ugyanis nincs azzal tisztában, hogy a CMR-t ÁFA visszaigényléshez vagy levonáshoz fogják használni, akkor legfeljebb a hamis magánokirat felhasználása, mint bűnsegédi magatartás állapítható meg terhére. Összességében a II/A. vádpont vonatkozásában nincs törvényes vád, mert olyan vádpont vonatkozásában nem lehet bűnösséget kimondani, ahol a vádlott nem szerepel, másodsorban a bizonyítékok nem támasztják alá kétséget kizáróan, hogy Terhelt14 XVI. rendű vádlott szándékosan segítséget nyújtott volna bűncselekmény, így költségvetési csalás elkövetéséhez, harmadsorban hiányos az ítélet, mert nem rögzíti az elkövetési érték vonatkozásában, hogy milyen összeg tekintetében maradt kísérleti szakban. Mindezek alapján elsősorban a Be. 606. § (2) bekezdés alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatását és Terhelt14 XVI. rendű vádlott felmentését kérte, másodsorban a Be. 609. § (1) és (2) bekezdés d) pontja alapján indítványozta az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását. Harmadlagosan kérte Terhelt14 XVI. rendű vádlott kiszabott büntetésének jelentős enyhítését az időmúlást, a cselekmény részbeni kísérleti szakban maradására és a kiskorú gyermek tartásáról történő gondoskodásra figyelemmel, valamint a büntetlen előéletére figyelemmel. A hosszúra nyúlt eljárás alatt újabb büntetőeljárás nem indult vele szemben, így vele szemben pénzbüntetés kiszabását vagy rövidebb tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabását indítványozta azzal, hogy szükségtelen a vádlott eltiltása attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen. Egyebekben a bűnszervezet hiányára levont elsőfokú bíróság megállítást helyesnek találta.

[68] Terhelt15 XVII. rendű vádlott védője jogorvoslatának írásbeli indoklásában elsődlegesen a XVII. rendű vádlott teljeskörű felmentése mellett érvelt, ugyanis nem állapítható meg az ő eljárása során sem szándékos, sem gondatlan elkövetési magatartás. Becsatolt útlevélmásolatok azt bizonyítják, hogy az érintett szerződést kötő személyek beléptek Magyarország területére. Egyébként azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ukrán állampolgár nem is csak kizárólag felől, hanem a övezet bármelyik államából is érkezhetsz ellenőrzés nélkül Magyarországra. Bűnösség megállapítása esetén pedig a jelentős időmúlásra és a 2/2017. számú Alkotmánybírósági határozatra, a vádlott betegségeire és egyéb személyi körülményeire tekintettel jelentős enyhítést kért.

[69] Terhelt17 XIX. rendű vádlott védője a fellebbezés írásbeli indokolásában elsődlegesen a vádlott teljeskörű felmentését kérte, másodlagosan a kiszabott szabadságvesztés büntetés jelentős enyhítését. Az indokolás felmentés meghozatala iránti indítvány körében előadta, hogy a vádlott a tulajdonában lévő cég működése kapcsán nem volt tisztában azzal, hogy az olyan tevékenységet folytat, ami jogszabálysértő lenne, egyébként pedig az általa aláírt cégmódosító okiratok az akaratának megfeleltek. Terhelt17 XIX. rendű vádlott védője korábban bejelentett fellebbezését azzal egészítette ki, hogy esetleges bűnösség megállapítása esetén is a büntetés jelentős enyhítését kérte. Terhelt17 XIX. rendű vádlott valójában nem volt tisztában azzal, hogy a társaság esetleg olyan tevékenységet folytat, ami jogszabálysértő és helyzetére tekintettel nem volt lehetősége adminisztrációs bevallási kötelezettségeket teljesíteni.

[70] Terhelt18 XX. rendű vádlott kirendelt védője a védői fellebbezés írásbeli indokolása során a Terhelt18 XX. rendű vádlott vallomásainak maradéktalan el nem fogadását kifogásolta és összességében nincsen bizonyítéka arra, hogy a XX. rendű vádlott a terhére rótt bűncselekményeket elkövette volna. Terhelt18 XX. rendű vádlott ugyanis jogszerűen engedte át másnak a cég bankszámla feletti rendelkezési jogot és a cég képviselőjét és az számára nem felróható, hogy ezzel valaki visszaélt. Az pedig, hogy ki állította ki a számlákat, nem bizonyítható. Szándékosság hiányában pedig elsődlegesen azt kérte, hogy Terhelt18 XX. rendű vádlottat a másodfokú bíróság mentse fel az ellene hozott vádak alól, míg másodlagosan a kiszabott büntetést a törvényi minimumra enyhíteni kérte az esetleges szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését is kérte azzal, hogy a próbaidő és az eltöltés mértékét is csökkentse a másodfokú bíróság.

[71] Terhelt19 XXI. rendű vádlott védője a védői fellebbezésének indokolásában az elsődlegesen felmentés, másodlagosan büntetés enyhítése végett bejelentett fellebbezést fenntartotta. A fellebbezés indokolása utalt arra, hogy osztja a védelem a törvényszék álláspontját abban, hogy az ügyben nem jött létre bűnszervezet és Terhelt19 XXI. rendű vádlott annak nem is volt a tagja, hiszen a többi vádlottal nem állt hierarchikus viszonyban és az ő esetében konspiráció sem állapítható meg a többi, ügyészség által bűnszervezeti tagként megjelölt személyt lényegében nem is ismerte, nem is kommunikáltak egymással, kivéve Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottat. Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottakkal azonban mellérendelt viszonyban volt, valamint partneri kapcsolatban a Terhelt20 által irányított Kft., Kft. és az Kft-n keresztül. A vádirat szerint egyébként a Terhelt20 XXII. rendű vádlott pedig nem volt tagja a feltételezett bűnszervezetnek. A B.1406/2015/193. számú vádirat II/B/2. vádirati pontjához kapcsolódóan sérelmezte, hogy a vádirati tényállással ellentétben Terhelt19 XXI. rendű vádlott még részben sem irányította a Kft-t, majd a Kft-t. Mindezt a vádlotti védekezést a Cím57i Törvényszék ítéleti indokolása is megerősíti. Abban az esetben, ha a Kft. felé történő értékesítések fiktívek lettek volna, arról Terhelt19 XXI. rendű vádlottnak nem lehetett tudomása, mert a céget nem irányította, ő a felettese utasítását hajtotta végre. A cég adóbevallásának összeállítását, benyújtását nem ő végezte, arra ráhatása sem volt. Vitatta a Debreceni Törvényszék ítéletének azon indokolását, hogy Terhelt19 XXI. rendű vádlott tudott arról, hogy a Kft. által kiállított számlák fiktívek, hiszen a számlák kiállításakor a Kft. már nem is létezett. Ezzel szemben a Kft. még létezett a vád tárgyává tett számlák kiállításának időpontjában, kivéve az utolsó 2014. 06. 01 napján kiállított számlát. szakértő5 szakértő írásszakértői véleménye szerint Terhelt19 XXI. rendű vádlott csak egy darab számlát töltött ki, a többi kézzel kiállított számla kitöltése és aláírása nem Terhelt19 XXI. rendű vádlottól származik, így nincs arra bizonyíték, hogy a XXI. rendű vádlott a többi Kft. által kiállított számla létezéséről tudott volna és azokat bárkinek átadta volna. A XXI. rendű vádlott egyébként sem irányította a Kft-t, így a számlák esetleges fiktív

voltáról nem volt tudomása. Egyebekben a Debreceni Törvényszék Terhelt19 felelősségét a kárösszege meghatározásában tévesen állapította meg 2 281 000 forint áfa összegben, hiszen az írásszakértői vélemény értelmében Terhelt19 csak 1 darab, a fent megjelölt sorszámu 1 142 126 forint összegről kézzel kiállított számla kitöltését végezte, melynek áfa tartalma 308 374 forint. A Kft. és a Kft. közötti üzleti kapcsolat kérdéséhez (B.1406/2015/193. számú vádirat II/B/3. vádirati pont és a Debreceni Törvényszék ítéletének 205., 207. oldalához fűzött indokoláshoz) a következő fellebbezési indokolást adta: A Debreceni Törvényszék azt állapította meg, hogy a XXI. rendű vádlott nem vett részt az Kft. irányításában, nem gyakorolt munkáltatói jogkört, az adóbevallások összeállításában és benyújtásában nem vett részt, mert az Kft-t Terhelt20 irányította. Ehhez képest a törvényszék abból következtetett a bűnösségre, hogy az írásszakértői vélemény szerint a XXI. rendű vádlott 3 darab számla kiállításában részt vett és ezáltal 789 00 forint összeg erejéig szándékosan segítséget nyújtott költségvetési csalás elkövetéséhez. Ezzel szemben a fellebbezés indokolása szerint a három számla kitöltése és aláírása adminisztratív tevékenységnek minősül és nincs semmilyen bizonyíték arra nézve, hogy XXI. rendű vádlott tudott volna arról, hogy bárki a költségvetésnek vagyoni hátrányt kívánt volna okozni.

Végül a büntetéskiszabás során utalt arra, hogy Terhelt19 XXI. rendű vádlottat a Btk. 51. § (1) bekezdés b) pontja alapján kettő évre eltiltotta a törvényszék XXI. rendű vádlottat attól, hogy gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója, szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja, gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetve egyéni vállalkozó vagy civil szervezetnek tisztségviselője legyen, azonban ezen szabály nem alkalmazható XXI. rendű vádlott esetében, mert a vád tárgyává tett cégek irányításában sem tagként, sem vezető tisztségviselőként nem vett részt. Mindezek alapján elsődlegesen a vádlott bűncselekmény vagy bizonyíték hiányában történő felmentését kérte, azonban egyebekben is utalt arra, hogy az elkövetési időtől számítottan eltelt 9 év miatt egyébként is indokolt a kiszabott büntetés enyhítése.

[72] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdés alapján nyilvános ülésen bírálta el.

[73] A nyilvános ülésen az ügyészség és a védők fenntartották a fellebbezésük indokolásában írtakat.

[74] A bejelentett fellebbezések részben alaposak.

[75] Az ítéltábla – a védelmi perorvoslatok okára és irányára tekintettel – a Be. 590. § (1), (2) (7) és (10) bekezdései alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljeskörűen bírálta felül. A revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a cselekmény jogi minősítésére, a büntetés kiszabására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is, függetlenül attól, hogy ki és milyen okból fellebbezett. A Be. fellebbezési rendszerében is főszabály a teljes felülbírálat. Jelen esetben a vádlottak és a védők perorvoslata a tényálláson keresztül támadta a bűnösség megállapítását, ezért korlátozott felülbírálatra nem kerülhetett sor.

[76] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a-h) pont], sem olyan súlyos relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1) és (2) bekezdés a-d) pont], ami az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna, és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, így az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezné.

[77] A költségvetési csalás, mint törvényi (természetes) egység

[78] Terhelt I. rendű vádlott védője az elmaradt egyesítésben jelölte meg azt a hatályon kívül helyezési okot, ami a Be. 609. § alapján felülbírálatra alkalmatlanná teszi a törvényszék ítéletét.

[79] A költségvetési csalás tényállási törvényi egységére figyelemmel a 6/2009. számú Büntető Jogegységi Határozatban az egység valamennyi formájára vonatkozó megállapításokra tekintettel, a költségvetési csalás törvényi egységét a Btk. 6.§ 2022. március 1-jétől a 2021. évi CXXXIV. törvény 90. §-a által beiktatott (3) bekezdése hatályba lépéséig a jogerős ügydöntő határozat meghozatala, azt követően pedig a cselekmény egységbe tartozó egyes rész-cselekmények miatt első alkalommal történő vádemelés lezárja. A cselekményegység lezárásáig, az egységet lezáró tény bekövetkezte előtt elkövetett valamennyi rész-cselekmény a költségvetési csalás törvényi egységébe tartozik, azok jogerős elbírálása ítélt dolgot eredményez a törvényi egységbe tartozó, de el nem bírált rész-cselekmény vonatkozásában. (Kúria Bhar. I. 564/2021/11.sz.)

[80] Ítélt dolgot csak az ugyanazon bűncselekmény miatti jogerős elítélés alapozza meg. Jelen ügy elbírálásának időpontjában nincs egyetlen vádlott esetében sem olyan jogerős elbírálás, ami jelen eljárásnak akadálya lenne.

[81] A költségvetési csalás egysége egy sajátos, különös részi törvényi egység, nem azonos a Btk. általános részében szabályozott folytatólágosság törvényi egységével, ezért a költségvetési csalás törvényi egységének megvalósulása szempontjából nincsen jelentősége az egyes rész-cselekmények között eltelt hosszabb időnek.

[82] A Kúria határozatai nyomán kialakult bírói gyakorlat azonban nem tekinti még a cselekményegységbe tartozó ügyek egyesítésének elmaradását sem hatályon kívül helyezési oknak. Valójában az ügyészség és Terhelt I. rendű vádlott védői helyesen érveltek a Debreceni Törvényszéken folyamatban levő költségvetési csalás büntette miatti számú büntető ügy egyesítése érdekében, mert a cselekményegység lezárásáig, az egységet lezáró tény bekövetkezte előtt elkövetett valamennyi rész-cselekmény a költségvetési csalás törvényi egységébe tartozik, azok jogerős elbírálása ítélt dolgot eredményez a törvényi egységbe tartozó, de el nem bíralt rész-cselekmény vonatkozásában. Az ilyen rész-cselekmények miatt önálló vádemelés esetén az eljárás megszüntetésének, és a feltételek fennállása mellett a jogerős ügydöntő határozattal szemben perújítási eljárás lefolytatásának van helye. A cselekményegységgel nem érintett vádlottak esetében az eljárás folytatásának ilyen esetben sincs akadálya.

[83] Mindezek alapján a védői észrevétel annyiban volt helyes, hogy kétségtelenül törekedni kell a folyamatban levő egységbe tartozó eljárásoknál az egyesítésre, de ezt egyes esetekben a különböző időben benyújtott vádlói koncepció, a vádlottak száma, az ügyek terjedelme célszerűségi okból akadályozhatja. [Be. 146. § (1) bekezdés]

[84] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást [Be. 561. § (3) bekezdés c) pont] állapított meg. A tényállásból azonban hiányoznak olyan részek, amelyek a történésekhez kapcsolódnak, ugyanakkor az ítélet indokolásában megtalálhatóak. Törtélen a bírói gyakorlat abban, hogy az ítélet egységes egészként vizsgálendő és a tényállás részét képezi az is, ami ítélet szerkesztési hiba folytán ténymegállapításként az indokolásban szerepel (Büntetőeljárás jog Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft., 2021., szerkesztő: dr.).

[85] Rögzíti az ítéltábla, hogy az első fokon eljáró bíróság, bár törekedett arra, hogy az ítéletét a lehető legszélesebb körben a büntetőeljárás törvény előírásai szerint indokolja, azonban abban helyenként keverednek a történeti tényállás és a jogi indokolás megállapításai is, ellentétben a Be. 451. § (5) bekezdés, illetőleg a Be. 561. § (3) bekezdés c),

d) és e) pontjával. A költségvetési csalás tényállásához kapcsolódó keretjogszabályok egyébként helyes idézése a [84]-[96] bekezdésekig valójában a jogi indokolás részét képezik. Ugyancsak a tényállás indokolása körébe tartozik (Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja) azoknak a bizonyítékoknak a megjelölése, amelyekre a bíróság a döntését alapozta, valamint annak rövid indokolása, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért vagy miért nem fogadott el (Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja). Az ilyen jellegű megállapításokat az ítéltábla a tényállás indokolásának tekintette ([103], [192], [193], [195] bekezdés).

[86] Ugyancsak helytelen a történeti tények körében a Büntető Törvénykönyv jogi fogalmait használni a bűnösség körében, így a szándékos megjelölést az egyes terheltek cselekvőségénél (például [145]) a jogi indokolás részének tekinti az ítéltábla. Ugyancsak a jogi indokolás részének tekinti, amikor a történeti tények körében a rendszeres haszonszerzésre törekvést rögzítette az elsőfokú bíróság a történeti tények körében (például [147]). Mindez nem változtat azon, hogy az elsőfokú bíróság túlnyomórészt helyesen mérlegelte és értékelte a bizonyítékokat a tudati tények körében és egyebekben a vádlottak tudattartalmát is alapvetően helyesen rögzítette a történeti tények körében. Ugyanilyen bizonyítékértékelést tartalmaz a [240] bekezdés is.

[87] Az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása azonban részben hiányos is [Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja], mely részbeni megalapozatlanságot eredményezett, de a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjának és d) pontjának felhívásával az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján, valamint tényből további tényre következtetéssel a kisebb tényhiba kiküszöbölhetővé vált.

[88] Az előbbiek előre bocsátása után a tényállásban a következőket kell feltüntetni.

[89] Az ítéltábla mellőzi a [229] bekezdésből a Terhelt14 XVI. rendű vádlott feltüntetését.

[90] Pontosítja az ítéltábla a [274] tényállást oly módon, hogy Terhelt20 XX. rendű vádlott, míg Terhelt19 XXI. rendű vádlott. Nyilvánvaló elírás, illetőleg a vádirati rendűséget tartalmazza tévesen ezen bekezdés. Ugyanígy javítja Terhelt20 rendűségét a [284] bekezdésben is az ítéltábla (Terhelt20 XXII. rendű vádlott).

[91] A személyi körülmények körében rögzíti az ítéltábla, hogy Terhelt7 VIII. rendű vádlott 2023. augusztus hónapban született kiskorú gyermeke tartásáról gondoskodik.

[92] Tényszerűen lehetett megállapítani az eljárásban, hogy a Terhelt1 I. rendű vádlott által irányított rendszerben rendkívüli jövedelem elérése érdekében fiktív bizonylatok kiállítása és rendelkezésre bocsátása történt egymással összehangolt kapcsolatban álló vállalkozások részére, amelyek általános forgalmi adó fizetési kötelezettségüket jogellenes módon hamis számlák könyvelésbe állításával és ezen alapuló valótlan tartalmú áfa-bevallások adóhatósághoz benyújtásával csökkentették, illetve kívánták csökkenteni. Terhelt1 I. rendű vádlott saját maga is több vállalkozásban érdekelt volt, amelyek áfa fizetési kötelezettségének csökkentésére fel tudta használni az általa kiépített rendszerhez kapcsolódó gazdasági társaságok által kiállított hamis bizonylatokat, de valamennyi az ügyben szereplő gazdasági társaság részére fiktív számlákat is biztosított, lehetővé téve az áfa-mentes értékesítésüket, illetve a maga számára az áfa-mentes beszerzést.

[93] Terhelt3 III. rendű vádlott a Terhelt1 I. rendű vádlott alkalmazottja volt és a Terhelt1 I. rendű vádlott által kiállított rendszer ismeretében és tudatában elsősorban valótlan tartalmú okiratok kiállításával működött közre Terhelt1 I. rendű vádlott útmutatásai alapján. A Terhelt1 I. rendű vádlott által irányított bűnös tevékenységet alkotó, egymásra épülő terhelti cselekvőségek fő célja a Terhelt1 I. rendű vádlott érdekeltségi körébe Kft., majd a 2014. II. negyedévtől kezdődően az e társaságnak helyébe lépő Kft. által fizetendő általános forgalmi

adó csökkentése, illetőleg jogosulatlan áfa-visszaigénylés színlelt áfa-mentes közösségen belüli értékesítés, illetőleg áfát tartalmazó valótlan tartalmú számlák befogadása útján. A cél érdekében feladatmeghatározó vezető szereppel Terhelt1 I. rendű vádlott szerepelt, míg ezen tevékenység ismeretében részfeladatokat látott el Terhelt3 III. rendű vádlott. A csoport működése alá-fölérendeltségi rendszerben működött, ahol Terhelt1 I. rendű vádlott ügyvezetőként és őt kiegészítve Terhelt3 III. rendű vádlott alkalmazottként tevékenykedve, kihasználva az irányított gazdasági társaságok személyi, szervezeti, alkalmazotti és tárgyi feltételrendszerét. A végrehajtói szinten irodai alkalmazottak áruakodásában, térítésében közreműködő személyek voltak, azonban megállapítható, hogy a Terhelt1 I. rendű vádlott által kiállított szervezet oly mértékben titkolta valódi természetét, hogy az egymástól elkülönülő fiktív számlázásra épülő gazdasági társaságok és azok képviselői egymást nem ismerték és annak sem voltak ismeretében, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott milyen összehangoltan felépített rendszerben működtette a költségvetés károsító tevékenységre létrejött bűnös vállalkozásait.

[94] Terhelt3 III. rendű vádlott a Kft. és a Kft. munkavállalója volt, ezen utóbbi cégben ügyvezetői megbízása előtt kereskedelmi vezető is volt. Terhelt1 I. rendű vádlott határozta meg a munkakörét, feladatait, az utasításokat és a fizetést tőle kapta. Részt vett a hamis nemzetközi fuvarokmányok elkészítésében, árurendelésben, könyvelővel való kapcsolat tartásában, de Terhelt1 I. rendű vádlott távollétében adminisztratív tevékenységet és munkavállalókat is irányított.

[95] A tényállás [81]-[82] pontját kiegészíti az ítéltábla azzal, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott által működtetett bűnös tevékenységre berendezkedett vállalkozások hálózatát az ügyben vádlottként nem szereplő T is átlátta, ő ennek tudatában működött közre a hamis bizonylatok felhasználásában, de szerepe volt a számlákhoz kapcsolódó kísérő okmányok, nemzetközi fuvarokmányok (CMR), állatorvosi igazolások továbbításában is. (Megjegyzi az ítéltábla, hogy erre nézve a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.595/2014/71-I. számú vádirata is egyértelmű ténybeli alapot teremtett.)

[96] Rögzíti még a bíróság, hogy ismerve Terhelt1 I. rendű vádlott által felállított céghálózat adóelkerülésre irányuló tevékenységét, egyes résztvevőknek ezen célokkal összhangban maga is adott utasításokat úgy, hogy egyes résztvevők őt kifejezetten a főnöküknek tekintették (lásd tanú vallomását [513]-[519] bekezdés).

[97] Terhelt1 I. rendű, Terhelt3 III. rendű vádlott és az ügyben együttműködő tanúként érintettaz irányadó tényállásban foglalt magatartásuk alapján tisztában voltak azzal, hogy cselekményük nem elszigetelt, hanem egy olyan mechanizmushoz kapcsolódik, amelyben részben külföldi számlázó cégek bevonásával jogtalanul, az irányadó igazgatási jogszabályokat megkerülve általános forgalmi adó elvonása történik. II. rendű, Terhelt3 III. rendű, Terhelt12 XIV. rendű, Terhelt13 XV. rendű, Terhelt14 XVI. rendű, Terhelt15 XVII. rendű, Terhelt16 XVIII. rendű és Terhelt19 XXI. rendű vádlottak vonatkozásában nem igazolt a bűnszervezet tárgyi ismérveit átfogó tudattartalom, az, hogy szükségszerűen átlátták a mások megelőző, követő, összehangolt tevékenységét.

[98] A bíróság azt rögzíti a II/B/1. tényállásban (itt egy esetben), míg a II/B/6. tényállási pontban három esetben, hogy Terhelt15 XVII. rendű vádlott az okirat szerkesztése és ellenjegyzése alkalmával a kellő körültekintést elmulasztva megszegte azt az ügyvédi okirat szerkesztési szakmai szabályt, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának kell, hogy megfeleljen. A II/B/4. tényállás [301] bekezdéséből mellőzi azt Terhelt15 XVII. rendű vádlott vonatkozásában, hogy „tudva, hogy azok tartalma a felek tényleges szerződési akaratának nem felel meg” és ehelyett azt rögzíti, hogy „anélkül, hogy az ügyvédekre vonatkozó foglalkozási szabályoknak eleget téve a rávonatkozó szabályok alapján kellő körültekintéssel feltárta volna a felek tényleges ügyletkötési szándékát”. Terhelt15 XVII.

rendű vádlott a vevőként megjelent személyek szerződési akaratát kellően nem tárta fel, ami később lehetővé tette, hogy valótlan adatok kerüljenek a közhiteles cégnyilvántartásba. Terhelt15 XVII. rendű vádlott a szerződéskötéskor a vevők tekintetében nem gondoskodott róla, hogy kellően tisztázza, hogy az okiratokba valós adatok kerültek –e. Megfelelő eljárása esetén számára is kiderülhetett volna, hogy a vevőként megjelenő személyek az ügylettel kapcsolatban teljesen tájékozatlanok.

[99] Megjegyzi az ítéltábla, hogy az így pontosított illetőleg kiegészített tényállás részben Terhelt15 XVII. rendű vádlott vallomásán is alapszik.

[100] Az így helyesbített tényállás most már megalapozott és a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében irányadó a másodfokú eljárásban.

[101] Fontos a revízió e részében leszögezni, hogy megalapozatlansági ok hiányában, vagy a részbeni megalapozatlanság orvoslását követően a tényálláshoz kötöttség elvéből adódóan a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Ennek elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Utal rá az ítéltábla, különös tekintettel a magyar büntetőeljárásban is már hatályos részleges precedens jellegre, hogy a közzétett eseti döntésekre hivatkozás indokolt, e döntések ugyanis az egységes bírói gyakorlat kialakítását, a vitás jogkérdésekben való eligazodást, és ebből következően a jogbiztonságot szolgálják (BH2020. 94., Kúria Bfv.I.486/2019.).

[102] A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma [Be. 593. § (2) bek.] nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az első fokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása, felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a téves helyett a helyes ténybeli következtetés levonása az elfogadott bizonyítékból nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem az éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, amelyet a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja kifejezetten alkalmazni rendel arra az esetre is, ha az így módosított eltérő tényállás a felmentett vádlott bűnösségnek megállapításához vezet.

[103] A Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja a tényállás javításának mindhárom eszközét felsorolja; eszerint az eltérő tényállás megállapítása történhet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy az ügyészség által indítványozott bizonyítás alapján is.

[104] A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma annyit jelent, hogy a fellebbviteli bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Így nem mondhatja például azt egy, az elsőfokú bíróság által elfogadott tanúvallomásra, hogy azt nem fogadja el, és az annak alapján megállapított tényeket mellőzi a tényállásból, illetve nem egészítheti ki vagy módosíthatja az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást egy általa el nem fogadott tanúvallomás, vagy vallomásrész alapján {EBH2019.9. [53]}.

[105] A másodfokú bíróságnak tehát az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie; attól - megalapozott tényállás esetén - akkor sem térhet el, ha saját meggyőződése esetlegesen eltérő. A tényállás módosítása (ideértve: az eltérő tényállás megállapítását is) csak az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékok alapján történhet {EBH2019.9. [54]}.

[106] Az elsőfokú bíróság által megállapított bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyíték alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított ténynek a megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns (ide nem értve azt, ha az elsőfokú bíróság kifejezetten rögzítette, hogy az adott tény tekintetében a szóban lévő bizonyítékot nem fogadja el). Az iratellenesség kiküszöbölése azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság nem a valós (az ügyiratokban rögzített) tartalma szerint vette figyelembe a bizonyítékot, és ezt javítja ki a fellebbviteli bíróság az ügyiratok szerinti tartalom alapulvételével. Téves ténybeli következtetés esetén pedig az elfogadott bizonyítékból történő, a logika szabályainak meg nem felelő ténykövetkeztetést helyesbít a jogorvoslat tárgyában elbíráló bíróság. Minden esetben azonban a tényállás módosításának alapja az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyíték {EBH2019.9. [55]}.

[107] A tényálláshoz kötöttség a másodfokú eljárás egyik legfontosabb ténykérdést rendező szabálya, az ügyészség jogorvoslata és a védelmi fellebbezések lényegében a bizonyítékok törvényes elsőbírósági értékelésén keresztül támadták a megalapozott tényállást, mely az idézett elv folytán eredményre nem vezethetett a Be. 593. § (1)-(3) bekezdéséből következőleg.

[108] A bizonyítékértékelés körében kiemeli az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság a büntetőeljárás szabályaira messzemenőig figyelemmel volt akkor is, amikor a Be. 164. § (2) bekezdésnek megfelelően a tényállás tisztázása során bizonyítékot alapvetően indítvány alapján szerzett be. A Be. 593. § (4) bekezdését alkalmazva az ítéltábla nem is tekintette megalapozatlansági oknak, ha az nyilvánvalóan a Be. 164. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettséghez kapcsolódik, ugyanis ilyenkor a megalapozatlanság követelményei nem alkalmazhatóak. Ily módon az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette az indokolásban (lásd [695] bekezdés), amikor bizonyos feltételezéseket nem emelt az ítéleti bizonyosság szintjére, abban az esetben, ha a kapcsolódó bizonyítási indítvány a tárgyaláson nem állt rendelkezésre.

[109] Az elsőfokon eljáró bíróság az ügyben alapos, széleskörű bizonyítást folytatott le, az ügy eldöntése szempontjából lényeges személyi és tárgyi jellegű, közvetlen, közvetett és származékos bizonyítékokat megvizsgálta és azokat egyenként és összességében is hibátlanul, a logika törvényei, az észszerű gondolkodás szabályai szerint értékelte. A személyi bizonyítási anyag vonatkozásában a vallomások nagy gondossággal, több oldalról, részletekbe menően elemezte és nem vétett hibát a mérlegelés során. A felülbírált ügyben az indokolás alapos, a bíróság valódi értékelő tevékenységéről adott számot.

[110] Hibátlanul és a szükséges körben indokolta és elemezte az egyes vádlottak vallomásait abban a körben, hogy az mennyiben fogadható el és az egymásnak sok esetben ellentmondó, túlnyomó részt tagadó vallomásrészeket egymással és tanúk vallomásaival összevetve, valamint az eljárás során beszerezett és a törvényes eljárás rendje szerint tárgyalás anyagává tett megfelelően megindokolt bizonyítékokra alapította. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást messzemenően alátámasztották a tanúk vallomásai, az igazságügyi adó- és könyvszakértői vélemény, a bizonyítás anyagává tett okiratok, köztük cégiratok, szerződések és számlák. Az elsőfokú bíróság részletes és körültekintő indokolással vetette el a vádlottak által előterjesztett azon védekezéseket, melyek szerint tevékenységüket szabályszerűen gyakorolták, kötelezettségeiket teljesítették, az általános forgalmi adó megállapítása és megfizetése tekintetében a jogszabályokat betartották, illetve nem tudtak arról, hogy az adó megfizetésére és az adó bevallására kötelezett személyek ezen kötelezettségeiket nem teljesítik, esetleg más terheltek által megtévesztés áldozataivá váltak és legfeljebb hamis magánokiratok kiállításáért és aláírásáért felelősek. A szükséges körben tette a tényállás részévé az úgynevezett tudati tényeket, amelyek körében túlnyomórészt helyesen rögzítette, hogy az egyes bűncselekmények tényállási elemeivel mely vádlottak és

menyiben voltak tisztában, illetve túlnyomó részt helyesen rögzítette azt is, hogy mely tények alapján lehet egyes vádlottak esetében kizárni azt, hogy felfogták azt, hogy cselekményükkel a bünszervezeti elkövetést megalapozó rendszerhez csatlakoznak.

[111] A költségvetési vagyoni hátrány összegének meghatározása kimunkált igazságügyi adó- és könyvszakértői vélemény adatain alapszik, e tekintetben az ítéltábla sem hiányosságot, sem iratellenességet nem észlelt.

[112] „Az adóügyi eljárásban kiszabott adóbírság nem zárja ki az adóbírság alapjául szolgáló cselekmény miatt büntetőeljárás megindítását és büntető szankció alkalmazását, ez nem sérti a kétszeres eljárás tilalmát, de a kiszabott adóbírságnak a büntetőeljárásban jelentősége lehet. [Be. 4. § (3) bekezdés]” (Kúria 2019.B.16.) Mindebből az is következik, hogy a költségvetési csalás miatt indult büntetőeljárásokban a bíróság által megállapított tényállásnak szükségszerűen utalni kell a közigazgatási eljárásban a tettazonosság körében értékelhető eljárás adataira, így abban az esetben, ha ugyanazon cselekményért közigazgatási eljárásban a közigazgatási hatóság szankciót alkalmazott a terhelten szemben, szükségszerűen rögzíteni kell ezen tényadatokat, és ha van rá adat, a közigazgatási eljárásban a közigazgatási szankció nyomán megfizetett összegeket is, amit a kár megtérülése körében figyelembe kell venni.” (Kúria 2019.B.16.) Megállapítható, hogy a törvényszék ezen ténymegállapítási kötelezettségének is messzemenően eleget tett, és rögzítette az egyes kapcsolódó adóigazgatási eljárások eredményét a tényállási pontokban.

[113] A törvényszék következetesen és helyesen használta ítéletében a 'fiktív számla' fogalmat, ami azonban némi magyarázatra szorul.

[114] A fiktív számlák formailag megfelelnek a törvényi követelményeknek, azonban lényeges tartalmi hiányosságaik vannak. Fiktívnek, azaz nem valós számlának minősül az a számla, amely valótlan adatokat tartalmaz az általa dokumentált gazdasági eseményre, illetve az abban részt vevő felekre vonatkozóan. A számlának a mögötte álló gazdasági esemény valamennyi mozzanatát a valóságnak megfelelően kell tartalmaznia, ennek hiánya a büntetőjogi felelősséget minden további körülménytől függetlenül megalapozza. Ebből következik, hogy a hamis, illetve fiktív számlákon feltüntetett általános forgalmi adó levonásba helyezése tényállásszerű magatartás, ezért ennek megállapítása esetén az alanyi oldalt érintő bizonyítás során annak vizsgálata szükséges, hogy az elkövető tudata átfogta-e az inkriminált bizonylat valótlan voltát (Kúria Bfv.III.823/2021/8. sz.).

[115] Ha egy gazdasági eseményben nem részes cég erről számlát bocsát ki, eredményesen kétséggé sem tehető, hogy a számla fiktív. „A Legfelsőbb Bíróság rámutat arra, hogy az adólevonási jog gyakorolhatóságával kapcsolatban az adóhatóság tényállástisztázási kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz azzal, ha ennek eredményeképpen megállapítható, hogy a kérdéses számla nem hiteles. További bizonyításra már nincs szükség, mivel ebben az esetben ugyanis a számla kiállítójaként szereplő adóalany értelemszerűen nem is háríthatott át adót a visszaigénylési jogával élni kívánó másik adóalanyra.” „A Kúria osztva a Legfelsőbb Bíróság nem büntetőügyben hozott EBH2001.498. számú elvi döntésében foglaltakat, hangsúlyozza: fiktív számla esetében az igényelt bizonyításnak nincs helye. Ha tehát a számla bizonyítottan – mert kibocsátója nem részese a tanúsított gazdasági eseménynek – fiktív, és azt annak befogadója adólevonás érdekében a benyújtott adóbevallásban is szerepelteti, nincs helye további bizonyításnak arra, hogy a számla befogadója a tanúsított gazdasági tevékenységet elvégezte-e, annak mi az értéke és áfatartalma, s ezt a befogadott számla áfatartalmával összevetve jelentkezik-e különbség.” {Kúria Bfv.II.1431/2018/5. szám [55-60]}.

[116] A jogosulatlan adó-visszatérítés kapcsán is elengedhetetlen az elkövetési idő pontos meghatározása, így adóbevallási időszakonként az adóbevallás benyújtásának napját a

tényállásban meg kell állapítani, amely kötelezettségének a törvényszék eleget tett (1/2016. BJE, 4/2013. (X.14.) BK vélemény, Kúria Bhar.I.512/2019/5. sz.).

[117] Nem osztotta az ítéltábla sem az ügyészség eltérő tényállás megállapítására irányuló fellebbezését, sem az előzőekben kifejtett védői jogorvoslatban indítványozott ezirányú indítványokat. Az elsőfokú bíróság a kétséget maximálisan a vádlottak javára értékelve túlnyomó részt megalapozott tényállást állapított meg és nem osztotta az ügyészség fellebbezésében foglalt azon érvelést, mely szerint „helyes ténybeli következtetéssel”, de valójában a bizonyítékok eltérő mérlegelésével kellene a másodfokon eljáró bíróságnak olyan tényállást megállapítani, ami minden tekintetben a váddal egyező bűnösségi kör megállapításához vezetne. Nem osztotta így az ítéltábla Terhelt1 I. rendű, II. rendű, Terhelt3 III. rendű, Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű vádlott, Terhelt15 XVII. rendű, sem Terhelt19 XXI. rendű vádlott tekintetében az eltérő tényállás megállapításának lehetőségét.

[118] A Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség fellebbezése igen színvonalasan vezette le a bíróság által okszerű mérlegeléssel megállapított és a Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség által sem vitatott tényeket a B.595/2014. számú vádirathoz kapcsolódóan. Ez a vádon alapuló keretrendszer azonban az egyes vádlottak tudattartalmát érintően részben eltér a vád és az ügyészség perbeszédében rögzített logikától, amit az elsőfokú bíróság épp a bizonyítás anyaga és a bíró meggyőződése mentén részben elvetett.

[119] A Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű vádlottak cselekvőségét érintő tényállásrészeknél sem volt okszerű indoka az ellentétes tényállás megállapításának, ugyanis a bíróság mérlegelés tárgyává tette az ügyészség fellebbezésében kifogásolt azon körülményt, hogy tanú3 Bonyhádi Lászlóként strómanság és ebből fakadó teljes tájékozatlansága okán semmilyen érdemi nyilatkozatot a nevében nem tett, valamint azon körülményt is, hogy Terhelt8 IX. rendű és Terhelt10 XII. rendű vádlottak számára ez nyilvánvaló volt. Azon ügyészségi fellebbezésben pedig hiányosságként megjelölt körülmény, mely szerint az 1971. évi 3. törvényerejű rendelet 5. és 6. cikkeiben foglaltakkal ellentétesen voltak az ezen tényállási pontban szereplő úgynevezett CMR-ek kiállítva, mert az eredetben való kiállítás a feladót is terheli, érdemben ezen vádlottak tudattartalmát érintő mérlegelést nem változtatja meg. Azon körülmény pedig, hogy a forgalmi rendszámú gépkocsi áruszállítást nem végzett, a törvényszék által is mérlegelt körülmény.

[120] A Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség ugyancsak logikus és látszólag meggyőző érveléssel indítványozta Terhelt1 I. rendű vádlott tetteskénti, míg Terhelt3 III. rendű vádlott bűnsegédi felelősségének kimondását a Kft., a Kft. és a Kft. gazdasági társaságokhoz kapcsolódó értékesítés ÁFA meg nem fizetése miatt. Az ügyészség fellebbezésének érvelése szerint Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottak büntetőjogi felelőssége független attól, hogy Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű és Terhelt11 XIII. rendű vádlott büntetőjogi felelőssége megállapításra került-e. A vád tárgyává tett cselekmény azonban az volt, hogy Terhelt8 IX. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű vádlottak az általuk képviselt gazdasági társaságokhoz kapcsolódóan ÁFA fizetési kötelezettségüket elmulasztották és Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott ezen költségvetési csalás bűncselekményéhez bűnsegédként segítséget nyújtott. A tettesek felelősségének mellőzése azonban nem vezethet ahhoz, hogy az eredetileg bűnsegédi magatartással vádolt személyek felelősségét tettesi körben mondja ki a bíróság anélkül, hogy a saját gazdasági társaságukhoz kapcsolódóan a bíróság bizonyítást folytatott volna le az előzetesen felszámított fizetendő ÁFA sorsával kapcsolatosan és még az ügyészség által indítványozott legkedvezőbb érték, mint haszon nélküli továbbértékesítést feltételezve sem lehet a bűnösség alapjául szolgáló tényeket vélelmezetten megállapítani egy másik tettesi cselekményegységbe tartozó bűncselekményben. Szükséges azonban utalni arra, hogy ezen

tényállásrészekhez kapcsolódóan meg nem állapított vagyoni hátrány összege a költségvetési család természetes egységében minősítésváltozást már nem eredményezne.

[121] II. rendű vádlott cselekvőségével kapcsolatban a tettazonosság keretei között maradván, de részletesen megindokolva rögzítette az elsőfokon eljáró bíróság ítéletének [82] bekezdésében, hogy II. rendű vádlott 2011. december 7. és 2013. március 21. közötti időben 1 600 000 forintot vett átl tudva arról, hogy a pénz bűncselekmény elkövetéséből származik. Egyebekben II. rendű vádlott felelősségével kapcsolatban részletesen elemezte a II. rendű vádlott terhelti vallomását és ellentmondásos tanúvallomásait, összevetve Terhelt1 I. rendű vádlott vallomásaival is.

[122] Szükséges megjegyeznitanúvallomásainak értékelése körében azt is, hogy a bizonyítékok mérlegelése során nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy ő saját vallomása szerint is része volt a vád tárgyává tett bűncselekmény elkövetésére szakosodott körének, azonban az eljárás során őt az ügyből a vádhatóság elengedte és együttműködő tanúként maradt az eljárásban. Az együttműködő tanúk szerepével kapcsolatban azonban mindig fokozott aggályt kelt az a tény, hogy a vallomásért vagy enyhébb büntetést vagy - mint jelen esetben - teljes büntetőjogi felelősség alóli mentesülést kapta cserébe, ami mindig fokozza az ilyen jellegű vallomások aggályosságát, így példaértékűen vizsgálta az első fokon eljáró bíróság azt, hogy milyen egyéb objektív bizonyítékok támasztják alá vallomásait. A bizonyítékok mérlegelése során ugyanis nem mellőzhető annak a körülménynek az értékelése sem, hogy a tanú (korábbi bűntárs milyen előnyöket kapott (vagy kaphatott) a büntetlenségért és a terhelő vallomásért cserébe (45084/14, [2019] , ÍH2021.73.).

[123] Rögzíti az ítéltábla, hogy II. rendű vádlott felelősségével kapcsolatos tények megállapítását az elsőfokú bíróság kimagasló színvonalon, az ítélet 132. oldalától a 155. oldaláig [395]-[596] bezárólag rögzítette és a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket maximálisan a vádlott javára értékelve rögzítette, hogy nem lehetett olyan zárt láncolatát felállítani a bizonyítékoknak, amelyekből megalapozott, kétséget kizáró következtetést lehetne levonni II. rendű vádlottnak az ügyre vonatkozó bünszervezet létrehozásában, vezetésében vagy működtetésében történő részvételével, de arra sem, hogy a Terhelt1 I. rendű vádlott által elkövetett bűncselekményhez segítséget nyújtott volna.

[124] Terhelt12 XIV. rendű vádlottal kapcsolatos tényállásrészek aggálytalanul tartalmazzák az ő cselekvőségét arra nézve, hogy részben a Kft-hez kapcsolódóan áru ... történő kiszállításának színlelésében részt vett, ezen kft. számlájára 25 alkalommal készpénzt is befizetett [197] bekezdés alapján az ország több pontján is, illetve megállapítható a Kft-hez kapcsolódóan, hogy szerepe volt Terhelt14 XVI. rendű vádlott „beszervezésében”, a színlelt szállítások végrehajtásában, de ugyanez állapítható meg néhai vonatkozásában is [296]. A költségvetési család és a közbizalom elleni bűncselekményekhez kapcsolódó bűnsegédi magatartása így aggálytalanul megállapítható. Nincsen azonban ténybeli alapja annak, hogy bármiféle tudomása lett volna a bünszervezet tárgyi ismérveinek és átlátta volna azt a fiktív cégekből álló fantomrendszert, ami a bünszervezeti elkövetést megalapozza. Az elsőfokon eljáró bíróság részletesen elemezte és értékelte valamennyi felmerült vádlott-társ, illetve tanú vallomásában a Terhelt12 XIV. rendű vádlottal kapcsolatos tényállításokat és helyesen jutott arra a következtetésre [896], hogy az ő védekezését nem fogadja el. Mindez azonban független attól a körülménytől, hogy arra nézve nem lehetett ténymegállapítást tenni, hogy Terhelt12 XIV. rendű vádlott tudatában felmerülhetett az, hogy a bűncselekményét egy tényleges bünszervezet működéséhez kapcsolódva vagy annak keretei között követi el, de a végrehajtás körülményeiből, így a konkrét magatartásból sem szükségszerűen következik az esetében a mások megelőző vagy további láncolatossá cselekményeinek feltételezhetősége vagy az, hogy a konkrét bűncselekmény, amelyhez segítséget nyújt, csak bünszervezeti keretek között fennálló bűnözői csoport szervezett együttműködése révén történhet meg.

[125] Terhelt13 XV. rendű vádlott vallomásait és az őt érintő egyéb bizonyítékokat is részletesen értékelte az elsőfokon eljáró bíróság, okszerű indokkal vetette el az ő bűncselekmény elkövetését tagadó vallomásait és a tudati tények körében tett megállapítás is helyes, azaz Terhelt13 XV. rendű vádlott tudata átfogta, hogy a sem a Kft-vel, sem a Kft-vel nem folytatott valós kereskedelmet, csupán annak látszatát próbálták kelteni. Az ő esetében sincsen azonban ténybeli alapja annak, hogy a szövevényes egyéb céghálózattal kapcsolatosan bármilyen egyéb tudomása és ismerete lett volna. Az általa részesként elkövetett bűncselekmény úgy is megvalósult, hogy a vád tárgyává tett és az ügyben elbírált egyéb cégeket érintő bűncselekmények azt nem is érintik.

[126] Az ítéltábla mellőzte a [229] bekezdésből a Terhelt14 XVI. rendű vádlott feltüntetését, hiszen egyértelműen és helyesen tartalmazza az elsőfokú bíróság ítélete [828], hogy a vádirat tévesen rögzítette Terhelt14 XVI. rendű vádlott cselekményét a I/A/1. pontban, a cselekményének annak az előzményi részben rögzített leírásból is egyértelmű, hogy II/A. pontban kellett szerepeltetnie, hiszen az ő tevékenysége a Kft. számláit érintették, így a bíróság II/A. tényállási pontja tartalmazza az ő cselekvőségét [245]-[249]. Terhelt14 XVI. rendű vádlott cselekvőségéhez kapcsolódó bizonyítékkértékelés is okszerű, az ő esetében már a személyi körülményeiből, így az állástalan lét, alkalmi munkából történő megélhetés mellett az ő ténybeli beismerő vallomása aggály nélküli volt arra nézve, hogy egy nevű személy felkérésére fizetett be alkalmanként pénzt, amik akár milliós tételek is voltak, amiért ő alkalmi 20 000 forintokat kapott.

[127] Az elsőfokú bíróság a megállapított tényállás alapján túlnyomórészt törvényesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, azonban Terhelt15 XVII. rendű vádlott esetében részben tévedett.

[128] A Debreceni Törvényszék I/A. tényállásában [207-210] a váddal egyezően mondta ki Terhelt15 bűnösségét 2 rendbeli úgynevezett intellektuális közokirat hamisítás büntetőben. Ezen tényállási pont indokait az elsőfokú ítélet [932-937] tartalmazza, melyben helyes indokkal fejti ki, hogy a bizonyítékok még úgy is zárt kört alkotnak az okirat szerkesztő ügyvéd szándékos felelősségének megállapítására, hogy ... nemzetközi jogsegély keretében fogatosított kihallgatását nem értékelte terhelő bizonyítékként. Ebben a körben azonban szükséges megjegyezni, hogy a nemzetközi jogsegély keretében külföldi állam hatóságai által történt kihallgatás törvényes bizonyítási eszköz és a Be. 527. § (1) a) pontja alapján törvényes bizonyítási eszközként felhasználható. Helyes és általában a vádlottak jogait messzemenően kifejezésre juttató bizonyíték értékelés a [933] bekezdésben tett azon megállapítás, hogy azt azért nem értékelte terhelő bizonyítékként az elsőfokú bíróság, mivel annak tartalma nem volt közvetlenül ellenőrizhető és így az ellentmondás sem volt feloldható. Valójában azonban ezen tényállási pontban nem volt olyan ellentmondás, ami miatt ezen bizonyítékot ki kellett volna zárni a bizonyítékok köréből.

[129] A II/B/4. tényállási pontban ugyancsak 1 rendbeli közokirat hamisítás volt vád tárgyává téve, amit az elsőfokon eljáró bíróság a váddal egyezően rögzített is a [300, 301] bekezdésekben. A [301] bekezdésben kifejezetten azt rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy Terhelt15 XVII. rendű vádlott tudva, hogy az okiratok tartalma nem felel meg a felek tényleges szerződési akaratának, látta el ügyvédi ellenjegyzéssel és nyújtotta be a cégbíróságra. Az ezen tényállási ponthoz kapcsolódó indokolás azonban részben ellentmondásos [1016, 1021], hiszen az időközben elhunythalálára tekintettel azt rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy nem volt tisztázható a vele kapcsolatos ellentmondás. Rögzítette ugyanakkor azt is, hogy nemzetközi jogsegély keretében fogatosított kihallgatásakor előadta, hogy nem tud az ügyről semmit, céget, üzletrészt nem vett. Tévesen azonban azt is rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy ezen nyilatkozat nem értékelhető terhelő bizonyítékként, mert a bírósági szakaszban nem lehetett őt kihallgatni. A Be. 527. § (1) bekezdés a) pontja

alapján azonban a nemzetközi jogsegély keretében szabályosan beszerzett bizonyíték kirekesztésének nem volt akadálya és nem volt akadálya a másodfokú eljárásban annak tartalmát bizonyítékként értékelni, ugyanis az elsőfokon eljáró bíróság azt tévesen a bizonyítékok köréből kirekesztette. Szükséges volt azonban a tényállást módosítani, figyelemmel az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenységére, annak iránya szerint, melyben a kételyt messzemenőig a vádlottak javára értékelte, így a tényállás [301] bekezdéséből mellőzi azt, hogy „tudva hogy azok tartalma a felek tényleges szerződési akaratának nem felel meg” és ehelyett azt rögzíti, hogy „anélkül, hogy az ügyvédekre vonatkozó foglalkozási szabályoknak eleget téve a rávonatkozó szabályok alapján kellő körültekintéssel feltárta volna a felek tényleges ügyletkötési szándékát”.

[130] A cégügyekben eljáró okiratszerkesztéssel megbízott ügyvéd az ügyvédi törvény [2017.évi LXXVIII. törvény], a Magyar Ügyvédi Kamara Etikai Szabályzata [6/2018. (III.26.) MÜK szabályzat], valamint a Magyar Ügyvédi Kamara okiratszerkesztéssel és ellenjegyzéssel kapcsolatos [11/2017. (XI.20.) MÜK szabályzat] szabályzatának rendelkezései szerint köteles eljárni. Ezen rendelkezések illetőleg szabályzatok megsértése fegyelmi eljárás alapját képezi az ügyvédi törvény alapján, és esetleg kártérítési kötelezettséget is eredményez. Büncselekményt a hivatása gyakorlása során az ügyvéd akkor valósít meg, ha magatartása a büntető törvénykönyv valamely büncselekményének tényállási elemeit is megvalósítja.

[131] Az ügyvédi hivatás gyakorlásával kapcsolatos szabályokat korábban az ügyvédekről szóló 1998. évi XI.tv. határozta meg, illetőleg e törvény 112.§ (1) bekezdésében meghatározott körben a Magyar Ügyvédi Kamara teljes ülése szabályzatokat adott ki. A szerződések írásba foglalásával, megszerkesztésével kapcsolatos kérdéseket e törvényen túl a Magyar Ügyvédi Kamara 8/1999/(III.22.) sz. az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól szóló szabályzata, azaz az Etikai Kódex szabályzata tartalmazta. A 2003. évi XV.sz. tv. rendelkezett először a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról, illetőleg az ügyvédek és ügyvédi irodák részére a Magyar Ügyvédi Kamara teljes ülése szabályzatot is adott ki 2004. október 31. napjával. Az okiratszerkesztő ügyvédre tehát már a vád tárgyává tett cselekményeket megelőzően is szigorú foglalkozási szabályok vonatkoztak.

[132] Az Ügyvédi Törvény és az Ügyvédi Etikai Kódex akkori, és jelenlegi szabályozása szerint az ügyvéd nem működhet közre, ha az a hivatásával nem egyeztethető össze, így különösen, ha közreműködését olyan jogügyletnek kéri, amely jogszabályba ütközik, vagy jogszabály megkerülésére irányul, tilos jogszabályba ütköző vagy jogszabály kijátszását célzó okiratot szerkeszteni, vagy annak szerkesztésében közreműködni. Az okirat ellenjegyzésével az ügyvéd bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel. Ebből következik, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd a felek kinyilvánított akaratát kell, hogy az általa szerkesztett szerződésbe foglalja, azt megfelelően fel kell tární, illetőleg amennyiben az a felek által előadottak alapján megfelel a jogszabályoknak és felismerhetően nem jogszabály megkerülésére irányul, a szerződést elkészítheti.

[133] Az tényként állapítható meg, hogy a közhitelű cégnyilvántartásba, mint közokiratba valótlan adatok és tények kerültek Terhelt15 XVII. rendű vádlott tényállásba foglalt cselekvőségét követően.

[134] Az ítéltábla megállapítása szerint az kétségtelen, hogy az eredményt, azaz a valótlan tények, adatok közokiratba foglalását Terhelt15 XVII. rendű vádlott a törvényszék által megállapított körben egyenes szándékkal kívánta.

[135] Kérdés, hogy Terhelt15 XVII. rendű vádlott aktuális tudata mire irányult a szerződés ellenjegyzésekor, majd a cégbíróságra való bejegyzésre való benyújtásakor a többi cselekményrészben. Ha értelmileg felfogta, hogy az ellenjegyzésből baj lehet, mert nincs

valós tulajdonszerzési szándék a vevők részéről és valótlan adatok kerülnek okiratba, és a következményekbe belenyugodva jegyezte ellen a szerződéseket, akkor eshetőleges szándékra lehet következtetést levonni. Ilyenkor az eredmény elmaradásában való bizakodás nem lehet könnyelmű, hanem csak alaptalan és véletlenben való bizakodás, ami az eshetőleges szándék megállapítására nyújtana következtetési alapot. Ha az ügyvéd Terhelt15 XVII. rendű vádlott a szerződéskötéskor vagy azt követően az iratoknak a cégbíróságra való benyújtását megelőzően felismerte, hogy például a vevő hajléktalan, nem igazi vevő és mégis benyújtja az okiratokat, ilyenkor belenyugvásra lehetne következtetést levonni, ami eshetőleges szándék. A Btk. 7.§-a értelmében ugyanis szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy a következményekbe belenyugszik. A Btk. 8.§-a értelmében gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bíz az elmaradásában, úgyszintén az is, aki ilyen következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körütekintést elmulasztja.

[136] A saját ügyességben való könnyelmű bizakodás, ami a tudatos gondatlanság megállapítását eredményezhetné, jelen esetben fogalmilag kizárt, ugyanis a saját ügyességgel sem tud egy ügyvéd foglalkozású személy szerződés ellenjegyzésekor valós ügyleti akaratot produkálni.

[137] A Terhelt15 XVII. rendű vádlottat érintő tényállásrészekből megállapítható, hogy nincs adat arra, hogy a vevők úgy írták alá a szerződést, hogy azt előtte megismerték vagy elolvasták volna. Ebből a momentumból azonban messzemenő következtetéseket az ügyvédek felelősségére levonni nem lehet, ugyanis nincs olyan konkrét adat, amiből arra lehetne ténymegállapítást tenni, hogy a felek az ügyvédként eljáró személyeket bevonták volna a cégértékesítés részleteibe. Az ügyvédi szakma szabályaihoz hozzátartozik a bizalmi viszony. Megbízás alapján kellett előkészíteni a szerződést, ha ezt valaki utána elolvasás nélkül aláírja, abból automatikusan a szerződés valótlanága nem következik. Felróható azonban, ha az ügyvédként eljáró személy a felek szerződési akaratát nem deríti ki aláírás előtt, különösen, ha előtte nem ezek a személyek adták a megbízást az okirat elkészítésére. Az ügyvédnek kötelessége lehetővé tenni azt, hogy a vevők is megfelelően kinyilvánítsák előtte szerződési akaratukat, ugyanis az elolvasás nélküli aláírás még ráutaló magatartásnak nem tekinthető.

[138] Terhelt15 XVII. rendű vádlottnak azonban minden esetben meg kellett volna győződnie arról, hogy az általa ellenjegyzett szerződés a felek akaratát tükrözi-e. Ha az ügyvéd nem győződött meg arról, hogy a felek akaratát tükrözi-e a szerződés, akkor azt nem is tudta, hogy abban a felek akarata van-e rögzítve.

[139] Szándékosságnál ugyanis az akaratnak egy tudatos elhatározása van valamely cselekmény létesítésére, a bűnös tudva és akarva létesít valamely büntetendő cselekményt, ellenben a gondatlanságnál a tettes nem akarja a létrejött eredmény beállását és bűnössége abban áll, hogy elmulasztotta cselekvésében azt a gondosságot, mellyel a bűnös eredményt elháríthatta volna. Abban az esetben, ha az alanyi bűnösségnek ez az enyhébb foka sincs meg, mert a cselekvő személy előre nem is láthatta tettének eredményét, azaz jelen esetben azt, hogy valótlan adat, tény vagy nyilatkozat kerüljön közokiratba, ott a büntethetőség ki van zárva, és az eredmény véletlen eseménynek tekinthető az adott személy vonatkozásában. Szándékos cselekménynél tehát a tudat, az akarat, a cselekvés és az eredmény összhangban van, vagyis a tettes akarata és valamely jogsértés között egyenes és okozati összefüggés kell, hogy legyen.

[140] A gondatlanság a büntető jogban az alanyi bűnösség enyhébb fokát jelenti és lényegében nem egyéb, mint valamely cselekvés vagy mulasztás eredményének kötelességellenes fel nem ismerése vagy figyelmen kívül hagyása. Ilyenkor az elkövető

cselekvésének következményeiért azért lesz felelősségre vonva, mert habár szándéka nem volt az eredmény előidézésére, annak bekövetkezését előre láthatta és elháríthatta volna, ő azonban oly figyelmetlen volt, hogy az eredményről képze sem volt, vagy volt ugyan képze, de ügyességében elbizakodva, annak elmaradását remélte.

[141] A gondatlanság fogalmának helyes megállapítása általában azért nehéz, mert a gondatlanság határos egyfelől a szándékkal, a szándékossággal, másfelől a véletlennel és a gondatlanság képezi az alanyi bűnösségnek azon határát, amelyen túl a büntetlenség kezdődik.

[142] A gondatlanság úgy, mint a szándékosság két elemből áll, az akaratból és a tudatból, azonban a két elem nem fedi egymást, nincs olyan összhang, mint a szándéknál, hiszen az akarat itt csak a cselekvésre vonatkozik, ellenben a beállott jogsértő eredményt a cselekvő sohasem akarja, annak bekövetkezését nem óhajtja. A tudat itt az eredmény bekövetkezésének előrelátásában, vagy pedig az előrelátás lehetőségében áll. A szerződést ellenjegyző Terhelt15 XVII. rendű ügyvéd vádlott tehát a szerződés ellenjegyzésére nézve szándékosan cselekedett, a kérdés az, hogy az akarata és tudata az eredményt illetően milyen volt.

[143] Jelen esetben az állapítható meg, hogy Terhelt15 XVII. rendű ügyvéd vádlottnak a törvényszék által felmentéssel zárult tényállásrészekben is az egyébként szándékos cselekvés véghezvitelénél, az okiratok ellenjegyzésekor és a cégbíróságra való bejegyeztetési eljárás lebonyolításakor nem volt tudata, képze a bekövetkező jogsértő eredményről, azaz a valótlan adatoknak közokiratba foglalásáról, mert fel sem villant benne az a gondolat, hogy cselekvésének ilyen eredménye is lehet. Itt a tudat hiányosságáról, a kellő előrelátás hiányáról vagy valamely tárgyi körülmény nem tudásáról vagy tévedésről lehet beszélni.

[144] Annak eldöntésekor, hogy hanyag bűnösség terheli-e az elkövetőt, a következőket kell megvizsgálni:

[145] Először is szükséges a következmények előrelátásának objektív lehetősége. Ha a körülmények összefüggése már önmagában kizárja az előrelátás lehetőségét, szemrehányást az elkövetőnek nem lehet tenni. Második mozzanat a szemrehányást megalapozó szubjektív mozzanat, az előrelátásnak az elkövetőtől való elvárhatósága. Ez a feltétel már egyéni, az elkövetőre szabott.

[146] Az ítéltábla megállapítása szerint Terhelt15 XVII. rendű vádlottnak a hanyag gondatlanság megállapíthatóságának a két feltétele, azaz az objektív gondossági kötelesség megszegése és a szubjektív előreláthatóság fennállása megállapítható. Az objektív gondossági kötelesség megszegése valójában az ügyvédi hivatási szabályok és okirat szerkesztési, ellenjegyzési hiányosságokból adódott, ugyanis az ügyvédként eljáró személyeknek mindent meg kell tenni a felek szerződési akaratának kiderítésére és ezen szerződési akaratnak a megfelelő kinyilvánítására oly mértékben, hogy az a lehetőségekhez képest zárja ki azt, hogy színlelt szerződést jegyezzen ezt követően ellen és valótlan adat kerüljön közokiratba. Itt az általános gondossági kötelességnél az ügyvédektől joggal elvárható ügyvédi szakmai szabályok adják a mércét. Tájékoztatási igény nélkül is a módosuló társasági szerződéseknél pontonként kellett volna végig menni az ügyvédnek a vevőkkel egyeztetve abban, hogy pontosak-e az okiratba kerülő adatok, így vevők neve, székhely stb., de különösen például a tagváltás vagy tulajdonosváltás időpontja, ami jelen esetben nem esik egybe az okirat aláírásának napjával, ugyanis megállapítható, hogy a szerződés már korábban elkészült, mint ahogy azt a felek aláírták. A tulajdonosváltás időpontja azonban egy olyan lényeges adat, ami kihatással van az eladókra, vevőkre, de a hitelezőkre is és ez az adat is közokiratba fog kerülni a közhitelű cégnyilvántartás által.

[147] Jelen ügyben ezen objektív gondossági kötelesség betartása mellett állt volna csak fent az ügyvéd vádlottaknál a szubjektív előreláthatóság az eredményt illetően és derülhetett volna ki az, hogy a vevők teljesen tájékozatlanok az ügyletben. Jelen ügyben Terhelt15 XVII. rendű vádlottnál az eredmény előre nem látása így a saját hibájára vezethető vissza.

[148] Az a kérdés, hogy ha valaki a kötelességét - mint jelen esetben az ügyvédi kötelességét - megsérti, az mikor érdemel a kötelességsértésért büntetést, olyan ténykérdés, amelyet csak az illető cselekvésnek és a cselekvő személyiségének gondos figyelembevételével lehet esetenként meghatározni. Az előrelátás lehetősége ugyanis nagymértékben függ a körülményektől és a tettes értelmiségétől. Ha a tettes elővigyázati intézkedéseket is tesz az esetleges káros következmények megakadályozására, kevésbé lesz felelős az eredményért, mintha teljesen meggondolatlanul, könnyelműen cselekszik. A tanult, ügyvédként eljáró személyektől azonban jóval több gondosságot és erősebb kötelességérzetet kell megkövetelni. Az ügyvéd vádlottnál az ügyvédi hivatás illetőleg foglalkozás szabályaiban való járatlanság vagy hanyagság büntetlenséget nem eredményezhet.

[149] Súlyos gondatlanság alatt általában a gondatlanság azon fokát értjük, mikor a tettes nagyobb és kevésbé menthető kötelességmulasztás által idézte elő a jogsértő cselekményt. A súlyos gondatlanság tehát megállapítható úgy a tudatos gondatlanságnál és a hanyagságnál is. Terhelt15 XVII. rendű vádlott a cselekvése veszélyeztető voltát, a jogsérelem bekövetkezését könnyen beláthatta volna, ha a kellő figyelmet tanúsít, ugyanis ügyvédi állásánál és értelmiségénél fogva ezt az adott esetben töle jogosan el lehetett volna várni.

[150] Ezzel szemben enyhébb vagy csekélyebb gondatlanságról akkor beszélhetnénk, ha a tettes kötelességmulasztása az adott esetben enyhébb lenne, így például, ha óvintézkedéseket tesz a bekövetkező eredmény megakadályozására, vagy ha az adott személytől egyéni tulajdonságainál fogva nem lett volna elvárható, hogy a jogsérelem bekövetkezését könnyen előre lássa.

[151] Terhelt15 XVII. rendű vádlott esetében az ügyvédi szakmai szabályoknak a megszegése volt az oka annak, hogy az eredmény bekövetkezését illetően a tudati oldala hiányos volt, azaz magatartása következményeit nem látta előre, pedig az elvárható gondosság alapján azt előre láthatta volna. A tudati oldal hiányossága miatt következett az be, hogy az eredményre akarati, érzelmi oldala egyáltalán nem is alakulhatott ki a II/B/1., II/B/4. és II/B/6. tényállási pontokban.

[152] A II/B/4. tényállási pontban pedig okszerűen vont következtetést az elsőfokú bíróság Terhelt15 XVII. rendű vádlott bűnösségére, azonban tévedett a cselekmény jogi minősítése körében.

[153] A II/B/1., II/B/4. és II/B/6. tényállási pontokban Terhelt15 XVII. rendű vádlott a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontban meghatározott, és aszerint minősülő gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétségét követte el. Tevékenységével közreműködött abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására illetőleg megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt, nyilatkozatot foglaljanak közokiratba.

[154] Terhelt15 XVII. rendű vádlottat a Cím57i Törvényszék 3 rendbeli szándékosan elkövetett közokirat-hamisítás büntetében monda ki bűnösnek (Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont), míg öt további 5 rendbeli közokirat-hamisítás vádja alól felmentette. Terhelt15 XVII. rendű vádlottat a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség 1406/2015/193. számú vádirata 8 rendbeli Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott és aszerint büntetendő, egyébként bünszervezetben elkövetett közokirat-hamisítás büntetével vádolta a (I/A/2. - 2 rendbeli, I/B. - 1 rendbeli, II/B/1. - 1 rendbeli, II/B/4.-1 rendbeli, II/B/6. - 3 rendbeli)

vádpontok alapján, míg a törvényszék ítélete ugyanilyen megjelöléssel tartalmazta a tényállási pontokban az ő cselekvősegeit.

[155] Az I/B. tényállási pontban érintett cselekménynél az elsőfokon eljáró bíróság, bár felmentő rendelkezést hozott, de Terhelt15 XVII. rendű vádlott cselekvőségét a tényállás nem tartalmazza. A vád és a váddal egyezően az ítéleti tényállás is csupán azt tartalmazza [220, 222] tényállási pont, hogy Terhelt17 XIX. rendű vádlott az Kft.-ben meglévő üzletrészt színleg értékesítette ukrán állampolgár részére és Terhelt17 XIX. vádlott közreműködött abban, hogy a cégjegyzékbe, mint közhiteles nyilvántartásban valótlan adatok kerüljenek bejegyzésre. A vád és az ítélet történeti tényállása Terhelt15 XVII. rendű vádlottat nem nevesíti, csupán a vád összefoglalása 91. oldalon tartalmazza a tényállás pont megjelölésében, hogy ezen tényállási ponttal kapcsolatosan is vádolja őt 1 rendbeli, a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott bűncselekmény elkövetésével. Figyelemmel arra, hogy Terhelt15 ezen vádpontban nevesítve nem volt, az ő büntetőjogi felelősségének hiányára történő következtetés helyes, azonban ezen vádpontban megjelölt cselekmény miatt az eljárásnak a Be. 567. § (2) bekezdés b) pontja alapján az eljárás megszüntetésének van helye, ugyanis a vádirat nem, vagy hiányosan tartalmazza a 422. § (1) bekezdésben írt törvényes elemeket és emiatt a vád érdemi elbírálásra alkalmatlan. Megjegyzendő, hogy az elsőfokon eljáró bíróság az I/B. vádponttal kapcsolatos indokolásának [951, 952] bekezdésben tévesen hivatkozott arra, hogy a közokirat hamisítás csak szándékosan követhető el és ez az oka annak, hogy a bíróság a XVII. rendű vádlottat a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltokból bizonyítottság hiányában mentette fel. Az elsőfokon eljáró bíróság tévedése arra vezethető vissza, hogy a Btk. 342. § (3) bekezdése szerint az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott (ügynevezett intellektuális) közokirat-hamisítást gondatlanságból is el lehet követni, amely bűncselekmény vétség miatt elzárással büntetendő. A [253] bekezdése rögzíti Terhelt15 XVII. rendű vádlott cselekvőségét, amely szerint ezen tényállási pontban cégalapításhoz szükséges iratokat az nevében Terhelt15 XVII. rendű vádlott készítette és jegyezte ellen. A tényálláshoz kapcsolódó indokolás [982-983] a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltokból bizonyítottság hiányában hozott felmentő rendelkezést az elsőfokú bíróság és megjegyezte azt, hogy a vádirat egyértelművé tette, hogy ezen tényállási ponttal kapcsolatban is közokirat hamisítással vádolja Terhelt15 XVII. rendű vádlottat, az ő cselekményének leírása ebben a vádpontban nem szerepelt. Valójában az elsőfokon eljáró bíróság ezen indokolása téves, ugyanis a II/B/1. tényállási pontban Terhelt15 VI. rendű vádlott eljárása rögzítve van a B1406/2015/193. számú vádirat 44, 45. oldalán, bár kétségtelenül csupán annyi, hogy az ügyvédi iroda ügyintéző ügyvédje és ellenjegyzője ő volt. Pusztán a tényállási pontban rögzített cselekvőség valóban kevés lenne a büntetőjogi felelősség megállapításához, azonban a vád bevezető részében (13. oldal) rögzíti, hogy Terhelt15 a nyilvántartásában szereplő ügyvédként a rá irányadó szabályokat megsértve -a cégek nevében a valóságban tevékenykedő személyek kilétének elrejtésével- a bünszervezet közbevételt sértő tevékenységének működését támogatva közreműködött a bünszervezet által irányított és működtetett gazdasági társaságok létesítő okiratainak elkészítésében, ellenjegyzésében és cégbíróságra való benyújtásában, egyes gazdasági társaságok ukrán állampolgárok részére történő színlelt értékesítésében, fantomizálásában, de eljáró és nyilatkozatot tett a jelen vád tárgyát képező ügyleteket vizsgáló adóigazgatási eljárásban is. Megállapítható tehát, hogy a tényállási pontban megjelölt Terhelt15-nal kapcsolatos vád tárgyává tett cselekmény köre a vádló indítványa megállapítható.

[156] A tettazonosság keretein belül Terhelt15 XVII. rendű vádlott cselekvőségét vizsgálva helyesen nem lehetett aggálytalan következtetést levonni a bünszervezeti tevékenységek átfogó tudattartamra, de megállapítható jelen tényállási pontban is, amivel szükséges a tényállást kiegészíteni, hogy az ügyvédre irányadó szabályokat megsértve, a felek ügyletkötési szándékának kiderítésére irányuló ügyvédi eljárási szabályokat félretéve járt el a

szerződések készítésénél és cégbíróságra történő benyújtásánál. Jelen tényállási pontra is irányadó az a megállapítás, hogy az elsőfokú bíróság tévedett a közokirat-hamisítás esetében abban, hogy az intellektuális közokirat-hamisítás gondatlanul nem követhető el, jelen esetben tévedett a vád tárgyává tett cselekmények körét illetően is. Ebből következően a másodfokú eljárásban a tényállás tettazonosság keretei közötti pontosítása mellett nem volt akadálya az ő bűnössége kimondásának a gondatlanul elkövetett intellektuális közokirat-hamisítás büntetében.

[157] A II/B/4. pontosított tényállás alapján az ítéltábla a [1021] bekezdésben rögzített szándékos közokirat-hamisítás helyett, Terhelt15 XVII. rendű vádlott felelősségét a Btk. 342. § (3) bekezdés szerinti gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétségében állapította meg.

[158] A II/B/6. tényállási pontban 3 rendbeli szándékos közokirat-hamisítással vádolta az ügyészség Terhelt15 XVII. rendű vádlottat, mely cselekményekhez kapcsolódóan az elsőfokon eljáró bíróság felmentő rendelkezést hozott [333-336] bekezdésben. Ezen tényálláshoz kapcsolódó indokolásban [1087-1091] ugyancsak téves kiindulási alapja volt az elsőfokon eljáró bíróságnak, amikor azt a megállapítást tette, hogy a közokirat-hamisítás csak szándékosan követhető el [1091]. Valójában ezen tényállási pontok mindegyikében megállapítható, hogy Terhelt15 XVII. rendű vádlott a reá vonatkozó szabályokat megsértve a felek valós ügyletkötési szándékát nem tárta fel és magatartásának eredményeként valótlan adatok kerültek közhiteles nyilvántartásba [333, 334, 335] bekezdések. Ezen tényállási pontokhoz kapcsolódó tényállás kiegészítés alapján mondta ki a bíróság az ő bűnösségét a Btk. 342. § (3) bekezdése szerinti 3 rendbeli gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétségében.

[159] Az ítéltábla így Terhelt15 XVII. rendű vádlott bűnösségét további 4 rendbeli gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342.§ (3) bekezdés] mondta ki, a II/B/1. tényállási pontban 1 rb., míg a II/B/6. tényállási pontban 3 rb. bűncselekményben. A bíróság a Terhelt15 XVII. rendű vádlottal szemben indult 1. rb közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt indult eljárást megszüntette az I/B. tényállási pontban.

[160] Terhelt15 XVII. rendű vádlott közbizalom elleni bűncselekményeinek minősítése helyesen: 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont (I/A/2. tényállás)] és 5 rendbeli gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás büntette { [Btk. 342.§ (3) bekezdés], a II/B/1. tényállási pontban 1 rb., míg a II/B/6. tényállási pontban 3 rb., és a II/B/4. tényállási pontban, ahol az elsőfokú bíróság szándékos bűncselekményben mondta ki a bűnösséget, tévesen felmentést indokolva, de valójában gondatlan cselekmény}.

[161] A teljesség igénye miatt rögzíti az ítéltábla, hogy Terhelt15 XVII. rendű vádlott vonatkozásában is vizsgálta a cselekményeinek esetleges elévülését, azonban folyamatosan történtek elévülést megszakító eljárási cselekmények. Mindez a vádemelés időpontjára tekintettel a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.1406/2015/193. számú vádirata alapján megállapított II/B/1. és II/B/6. tényállási pontokat érintően lehetne csak kérdéses. A II/B/1. tényállási pont kapcsán azonban rögzíthető, hogy tanú33 üzletrészének értékesítése Terhelt15 XVII. rendű vádlott ügyintézése mellett 2013. november 20. napján történt. Ezt követően az elévülést megszakító nyomozási cselekményekre többször is sor került, többek között 2017. július 17. napján a . Kft-t érintően (nyomozási iratok IX kötet 543-590. oldal). A II/B/6. tényállási pontban szereplő bűncselekmények legkorábbi elkövetési ideje 2015. november 24. (a . Kft. adatváltozásának bejegyzése), de ezen időponttól számítva e cselekményeket illetően a vádemelésre elévülési időn belül, 2020. október 28. napjával került sor.

[162] **Az alkalmazandó büntető törvény a Btk. 2. § alapján**

[163] Az elsőfokon eljáró bíróság helyesen vizsgálta a Btk. 2. §-alapján azt, hogy az elkövetéskori vagy az elbíráláskori büntető törvénykönyv biztosít-e kedvezőbb elbírálást a vádlottak számára. Tévedett azonban, amikor arra a következtetésre, hogy az elbíráláskori törvényt szükséges alkalmazni. Indokolása szerint [394]: „Ennek során a bíróság azt állapította meg, hogy az egyes bűncselekmények büntetési tétele az elkövetéskor hatályban volt régi Btk. és az elbíráláskor hatályban volt Btk. szerint is megegyezik, a Btk., mint elbíráláskor hatályban lévő új büntetőtörvény alkalmazásának van helye (az ügyészség is ekként foglalt állást a vádiratban a bűncselekmények minősítésekor), mivel annak alkalmazása összességében a kedvezőbb a vádlottakra nézve, tekintettel a szabadságvesztés büntetés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, a törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés megváltozására, valamint a pénzbüntetés esetében az egy napi tétel összege alsó határának kedvezőbb voltára.”

[164] Az ítéltábla a bíróság ezen megállapításával nem értett egyet. Valójában nem is a régi Büntető törvénykönyv (az 1978. évi IV. törvény) és a hatályos 2012. évi C. törvény vonatkozásában kellett az elkövetéskori és elbíráláskori törvény kedvezőbb voltát vizsgálni, hiszen valamennyi elbírált cselekmény a hatályos Btk. időszakára esik. Nem is lehetséges összességében megállapítást tenni az elkövetéskori vagy elbíráláskori törvény kedvezőbb voltára, hiszen azt mindig vádlottakra lebontva kell vizsgálni. Ebből következően más eredményre is juthat a bíróság például azon vádlottaknál, akikkel szemben pénzbüntetés kiszabása is elegendő a büntetési célokhoz, mint a bünszervezeti elkövetéssel is vádolt terhelteknél.

[165] Azon terheltek esetében, ahol a bíróság elegendőnek látta a pénzbüntetés kiszabását, az elkövetéskori büntető törvénykönyv kedvezőbb voltát nyilvánvaló, hiszen 2023. szeptember 01. napjától a pénzbüntetés egy napi tételének összege legalább ezerháromszáz forint, ami az elkövetéskor ezer forintban volt meghatározva.

[166] A feltételes szabadságra bocsáthatósággal kapcsolatos szabályok a vád tárgyává tett bűncselekményekkel összefüggésben nem változtak, így azzal az elbíráláskori törvény alkalmazása mellett érvelni tévedés.

[167] A később kifejtettek szerint látható, hogy a bünszervezeti elkövetés megállapításának feltételei is a szigorítás irányába változtak, így a bünszervezet kapcsán sem enyhébb az elbíráláskori törvény.

[168] Mindez a cselekmények minősítésén nem változtat, mert az elkövetéskor is a Btk. volt már hatályos, még ha egyes rendelkezései változtak is.

[169] A bíróság által helyesen bűnösnek mondott vádlottak cselekményeinek minősítése is részben helyesbítésre szorult.

[170] Az ítéltábla elsőként utal arra, hogy a bíróság nyilván figyelemmel volt a Kúria 20/2007. BK véleményére, amikor a költségvetési csalás körében önállóan bírálta el a vádlottak büntetőjogi felelősségét.

[171] Terhelt I. rendű vádlott tettesként megvalósított költségvetési csalás bűncselekményekkel összesen 155 994 182 [150] plusz 406 447 000, azaz 562 441 182 forint, ami nyilvánvalóan meghaladja a Btk. 459. § (6) bekezdés e/ pontja szerinti különösen jelentős értéket, így ezen cselekményének minősítése helyesen a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont szerint minősülő költségvetési csalás büntette.

[172] A költségvetési csalás törvényi tényállása különös részi törvényi egység, ezért valamennyi, a törvényi egységbe tartozó rész-cselekmények tekintetében a különös részi tényállás szabályai hozzák létre a cselekményegységet, emiatt a költségvetési csalást folytatólagosan nem lehet elkövetni (Kúria Bfv.I.960/2021/11.sz.). Ez volt az oka Terhelt19

XXI. rendű és Terhelt20 XXII. rendű vádlott esetében a folytatólagosság mellőzésének az általuk elkövetett bűncselekmény minősítéséből.

[173] A megállapított tények alapján helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor a II/B/5. vádpontban sem Terhelt1 I. rendű, sem Terhelt19 XXI. rendű vádlott felelősségét nem állapította meg és helyes a költségvetési csalás természetes egységére tekintettel azon jogi állásfoglalás is, hogy ilyen esetben felmentő rendelkezés meghozatala nem szükséges, de ugyanez érvényes a hamis magánokirat jogosulatlan felhasználásának folytatólagosságára tekintettel a közbizalom elleni bűncselekmény tekintetében is.

[174] Utalni kell arra is, hogy a költségvetési csalás bűncselekménye befejezett a valótlan tartalmú adóbevallás benyújtásával, illetőleg az adó bevallására nyitva álló határidőnek a valós tartalmú adóbevallás benyújtása nélkül történő leteltével (Kúria Bfv.I.1.379/2020/6. sz.).

[175] A tettesi, részesi cselekmények körében helyes elvi alapokon állva minősítette az egyes vádlottak cselekményeit a törvényszék. A költségvetési csalás bűncselekményét tettesként az követheti el, akit személyében terhel a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy a költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban fennálló kötelezettség.

[176] A hamis magánokirat felhasználásának vétségét az ezzel érintett terheltek olyan módon követték el, hogy a valótlan tartalmú számlákat a könyvelésbe beállították és az adóbevallásban szerepeltették, ugyanez a megállapítás tehető a hamis magánokirat felhasználása vétségével kapcsolatosan. A számlák könyvelésbe történő beállításának és az adóbevallásokban történő szerepeltetésének kötelessége a gazdasági társaság önálló képviseletre jogosult vezető tisztségviselőjét terhelte, ezért a valótlan tartalmú számlák, mint magánokiratok felhasználásával a hamis magánokirat felhasználásának vétségét a terheltek ugyancsak nem társtettesként, hanem a költségvetési csalás büntette és a számvitel rendje megsértésének büntetével azonosan, olyan módon követték el.

[177] A részesként elkövetett költségvetési csalási cselekmény, mint tényálláson kívüli magatartás nem vonható a tettesként elkövetett cselekménnyel törvényi egységbe. A részesi magatartások is csak akkor alkotnak törvényi egységet, ha azonos tettes cselekményeihez kapcsolódnak; ha a részes különböző tettesek által elkövetett alapcselekményhez fűződően követte el a költségvetési csalást, a részesi cselekmények rendbelisége a tettesi alapcselekményhez igazodik (Btk. 13-14. §, 396. §, EBH2019. B.6.; BH2015. 178., Kúria Bhar.II.1.261/2019/3, EBH2010. 2214., Kúria Bhar.II.1.261/2019/3. sz.)

[178] Üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás

[179] Helyesen állapította meg az elsőfokon eljáró törvényszék, hogy a speciális természetes és törvényi egységi szabályozásra figyelemmel a valójában több rendbeli bűncselekményt magában foglaló, egy rendbeli költségvetési csalás bűncselekménynek üzletszerű elkövetése megállapítható. Az a körülmény, hogy a törvény rendelkezése folytán a több, egymással valódi anyagi halmazatban álló bűncselekményt összességében is egy rendbeli bűncselekményként kell minősíteni, nem vezethet oda, hogy a mesterségesen kialakított egy rendbeli bűncselekményre figyelemmel, a rendszerint – mint jelen esetben is – több bűncselekmény elkövetését igénylő üzletszerűség megállapítására nem kerülhet sor (Kúria Bfv.II. 26/2020/8. sz.).

[180] Az üzletszerűség [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont] megállapításának feltétele tehát tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése, míg az alanyi oldalon az ennek révén rendszeres haszonszerzésre törekvés. Rendszeres a haszonszerzésre törekvés, ha az elkövető az ugyanolyan, vagy hasonló jellegű bűncselekmények véghezvitelét jövedelemszerző forrásnak tekinti. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a

cselekmények elszigeteltek, alkalmoszerűek-e vagy azokat a rendszeres haszonra törekvés – mint életmód – összekapcsolja-e (BH2005.88., Bfv.II.190/2021/8.sz.) Az üzletszerűség kapcsán – a folytatólágossággal ellentétben – nem a rövid időközökben való elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége, így az ismétlődésig eltelt idő hossza önmagában véve közömbös (BH2012.5.II.).

[181] Az ítéltábla rámutat arra, hogy a bűnsegéd cselekményének minősítése a tetteséhez igazodik (3/2011. Büntető jogegységi határozat) – értelemszerűen akkor, ha a bűnsegéd tudata a minősítő körülményt átfogja. Az üzletszerűség megállapítása körében nem annak van tehát jelentősége, hogy a bűnsegéd jutott-e bármilyen haszonhoz az elkövetés folytán. Az releváns, hogy a tettes rendszeres haszonszerzésre törekedve követte-e el a bűncselekményt, és a bűnsegéd tudott-e erről. (Kúria Bfv.II.748/2019/5.sz.) Nem osztotta az ítéltábla így az ügyészség fellebbezésében a Terhelt3 III. rendű vádlott VII. tényállási ponthoz kapcsolódó érvelését az üzletszerűség vonatkozásában, mert annak a minősítés szempontjából nincs jelentősége, hogy a bűnsegéd „több tettes által megvalósított költségvetési csalás elkövetéséhez nyújtott segítséget”.

[182] A Btk. 396. § (4) bekezdés b) pontja szerinti minősítés mellett pedig szükséges utalni arra, hogy a törvényi tényállás 2. fordulata szerint, azaz **üzletszerűen** követték el a bűncselekményt. Mindez igaz Terhelt3 III. rendű, Terhelt8 IX. rendű, Terhelt9 XI. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű, Terhelt12 XIV. rendű, Terhelt13 XV. rendű, Terhelt14 XVI. rendű, Terhelt16 XVIII. rendű, Terhelt17 XIX. rendű, Terhelt18 XX. rendű, Terhelt19 XXI. rendű, Terhelt20 XXII. rendű és Terhelt21 XXIII. rendű vádlottakra. A **Kúria 61/2008. BK véleményének 2. pontja** értelmében a bűncselekmény megnevezése mellett az ítélet rendelkező részében a Btk. Általános Részének rendelkezésein alapuló egyes szöveges kiegészítéseket is fel kell tüntetni: meg kell jelölni, hogy a bűncselekmény büntett vagy vétség, továbbá utalni kell a folytatólágos elkövetésére, valamint az elkövetői és az elkövetési alakzatra. A BK vélemény indokolásának 3. a) pontja szerint pedig az elkövetési magatartás eltérő büntetési tétellel fenyegetett alakzataira 1. tétel, 2. tétel stb. megjelöléssel, az azonos büntetési tétellel fenyegetett alakzataira pedig 1. fordulat, 2. fordulat stb. megjelöléssel kell utalni.

[183] A lényegében tévedésre hivatkozó védelmi jogorvoslatok a mérlegeléssel megállapított tényálláson keresztül támadják az elsőfokon eljáró bíróság által megállapított tényállást, ami a korábban kifejtettek szerint a mérlegeléssel megállapított tudati tények esetén sem lehetséges. Az áttételesen társadalomra veszélyességben való tévedésre történő hivatkozás sem volt elfogadható. Ebben a körben elvi éllel mondta ki a Kúria, hogy abban az esetben, amikor a vádlott „tisztában volt azzal, hogy a gazdasági társaság nevében írja alá a szerződést és ezzel jogokat szerez és kötelezettséget vállal a társaság vonatkozásában, mert ellenkező esetben indokolatlan lett volna, hogy a szerződés aláírásában közreműködjön. A tekintetben pedig, hogy a szerződés aláírását megelőzően nem győződött meg a jogügylet vonatkozó tényekkel, nem alapozza meg a társadalomra veszélyességben való tévedés megállapítását.” (BH2020.60. [267]).

[184] **Költségvetési csalás és hamis magánokirat felhasználása**

[185] A magánokirat-hamisítás (hamis magánokirat felhasználása) és az adócsalás (költségvetési csalás) nem látszólagos, hanem az eltérő jogtárgy-sérelem folytán valóságos alaki halmazatban áll egymással (Kúria Bfv.I.1.396/2019/6.).

[186] Egy vagy több hamis magánokiratnak ugyanazon jogviszonyból származó jog létezésének a bizonyítása során történő többszöri felhasználásával (pl. valótlan tartalmú számlák könyvelésbe, majd a benyújtott adóbevallásba beállításával) a magánokirat-hamisítás (hamis magánokirat felhasználása) folytatólágosan elkövetettnek minősül (Kúria Bfv.I.1.396/2019/6.).

[187] A közbizalom elleni bűncselekmény rendbeliségét a Kúria 36/2007. BK véleménye alapján a megsértett jogviszonyok száma határozza meg.

[188] „A magánokirat-hamisítás folytatólagosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú – ugyanazon vagy több – magánokiratot ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak.” (36/2007. **BK vélemény**).

[189] Következésképpen a valótlan tartalmú számlák felhasználásával elkészített könyvelés és az azok alapján benyújtott valótlan tartalmú adóbevallás a folytatólagosság megállapítását megalapozza, mert az adóalany és az adóhatóság adott adónemre (általános forgalmi adó) vonatkozó jogviszonyára terjed ki mindkettő. A magánokirat-hamisítás vétségének rendbeliségét a jogviszonyok száma, azaz jelen ügyben az adóalany gazdasági társaságok száma határozza meg. (Kúria Bfv.I.1.396/2019/6.).

[190] Csak részben osztotta az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a **Terhelt3 III. rendű** vádlott bűnösség formájára vonatkozó következtetését, hiszen amellett, hogy alapvetően helyes a [680] bekezdésben levezetett jogi indokolás, azonban az el nem végzett külföldi szállításokhoz kapcsolódó sok tízmilliós nagyságrendű áfa tartalmat érintő cselekvőség mellett az ő egyenes szándékára vonható egyértelmű következtetés, szemben a [682] bekezdésben tett megállapítással.

[191] **A bünszervezetben történő elkövetés**

[192] A törvényszék helyesen, az ítélet tényállásában túlnyomórészt szerepeltette mindazon tényadatokat, amelyek a bünszervezetben elkövetésre jellemző leírásokat tartalmazták, azonban tévedett, amikor a bünszervezeti elkövetést valamennyi ezzel vádolt terhelt esetében elvetette. A tévedése alapvetően abból adódott, hogy a bünszervezeti elkövetés megállapításához szükséges tudati tényeket nem vizsgálta és rögzítette külön valamennyi érintett vádlott estében. Az elsőfokú bíróság behatóan törekedett elemezni a bünszervezet valamennyi ismervét, azonban nem volt figyelemmel arra a jogszabályváltozásra, ami a bünszervezet törvényi fogalmát a cselekmények elkövetését követően érintette és részben szigorúbb irányba vitte az ezzel kapcsolatos bírói gyakorlatot.

[193] A Btk. 2.§ szerinti előírásból adódóan a bünszervezet fogalma vádlottanként külön-külön is részletes elemzést igényel abból a szempontból, hogy cselekvőségük illeszkedik-e a bünszervezeti fogalomba az elkövetéskori vagy az elbíráláskori büntető törvénykönyv alapján.

[194] A Btk. időbeli hatályával kapcsolatos elsőfokú bírósági állásfoglalással a korábban kifejtettek szerint nem értett egyet az ítéltábla, melynek során a [394] bekezdésben arra a megállapításra jutott a törvényszék, hogy az új büntető törvény alkalmazásának van helye. Mindezt a bünszervezeti elkövetéssel szükséges kiegészíteni és rögzíteni, hogy a bünszervezeti elkövetés szigorúbb feltételeit tartalmazó új, 2019-től hatályos büntető törvénykönyvi szabály is az elbíráláskori szigorúbb törvényt igazolja, még akkor is, ha az elbíráláskori törvény bünszervezeti fogalmát használva sem lehetett volna a bünszervezet fennálltára nézve más eredményre jutni az egyes vádlottak vonatkozásában.

[195] A 2013-2016 években elkövetett bűncselekményekhez kapcsolódóan a 2019. július 10-től hatályos bünszervezeti fogalomnak annyiból van jelentősége, hogy a kétségtelenül szigorítás irányába mutató törvényi fogalom alapján is vizsgálni kell, hogy megállapítható-e a bünszervezeti elkövetés. Abban az esetben ugyanis, ha azon ritka eset fordulna elő, hogy az elbíráláskor hatályos törvény alapján nem, míg az elkövetéskor hatályos törvény alapján pedig megállapítható lenne a bünszervezeti elkövetés, akkor nyilvánvalóan az elbíráláskori törvény a kedvezőbb. Megállapítható, hogy Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III.

rendű vádlott cselekménye az elkövetéskor és elbíráláskor hatályos törvény szerint is bünszervezetben elkövetettnek tekinthető.

[196] A cselekmény elkövetésekor irányadó törvényi fogalom alapján bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[197] A cselekmény elbírálásakor irányadó törvényi fogalom a Büntető Törvénykönyv 2019. július 10-től hatályos módosítása folytán a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja alapján pedig úgy határozza meg a bünszervezetet, hogy legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[198] A Kúria 4/2005. Büntető jogegységi határozata az indokolás V/5-6. bekezdésében egyértelműen kifejtette, hogy a bünszervezetben elkövetés megállapítására csak a konkrét bűncselekmény megvalósításának körülményei adhatnak alapot.

[199] Jelen ügyben a bünszervezetben elkövetés ténybeli alapjai szerepelnek a vádban leírt tények körében, de a bíróság a tettazonosság keretei között akkor is megállapíthatja a bűncselekmény bünszervezetben elkövetését és ennek megfelelően szabhat ki büntetést, ha a bünszervezetben elkövetésre vonatkozó tényekre akár csak a bíróság előtti bizonyítási eljárás során derül fény {BH2019.261. számú eseti döntés [28] bekezdése}. Ennek megfelelően nem volt akadálya Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott esetében az ezzel kapcsolatos tények pontosításának. Ugyancsak pontosítani kellett a bünszervezethez kapcsolódó tudati tényeket is valamennyi ezzel vádolt terhelt esetében.

[200] A hosszabb időre szervezettség, mint a bünszervezet törvényi feltétele kapcsán az ítéltábla elsőként utal a megállapított tényállásra, mely szerint a vádlottak a cselekményüket 2012. év elejétől egészen 2016. adóévig folytatták, ami önmagában is hosszabb, több adóbevallási időszakot átfogó időtartam. Az ezen időszak alatt elkövetett bűncselekményeket azonos módszerrel valósítottak meg a terhelték, már önmagában is alkalmas e törvényi feltétel meglétének alátámasztására. Ugyanerre utal az elkövetéshez használt cégek „váltása”, az elkövetés újabb fiktív cégek felhasználásával való folytatása is (Kúria Bfv.II.1.377/2020/12.).

[201] A korábbi törvényszöveg elemzéséhez is kapcsolódóan az időben is stabil szervezettségből elégséges arra utalni, hogy széleskörű és körültekintő szervezettség volt szükséges az eredendően az I. rendű és III. rendű terhelt részéről rendelkezésre álló cégek további céghálónak alakításához, a további cégek felkutatásához és bevonásához, a húsáru külföldi felvásárlásához és behozatalához, a belföldi cégek részére eladásához, az ún. alászámlázó, a fiktív számlákat kibocsátó cégek felkutatásához és bevonásához, a pénz útjának biztosításához, a fiktív számláknak az adott cégek könyvelésébe való beállításához, végül pedig a valótlán tartalmú adóbevallások benyújtásához, illetve az adóbenyújtás elmulasztásához.

[202] A bünszervezet összehangolt működése bizonyos fokú, de nem fejlett hierarchia gyanánt értelmezhető. Az összehangoltság fennáll, amennyiben a csoporton belül legalább két szinten elkülönül az irányítói (szervező, koordináló) és a végrehajtói (irányított, vezetett, utasított) szerepkör, s ezáltal a feladatok megosztása. Ez az alá- és fölérendeltségben álló összehangoltság vonatkozik 2019. július 10. napjától a "hierarchikus szervezettségre" is (Kúria Bfv.I.396/2019.). A fejlett hierarchia - miután a hierarchiára sincs törvényi értelmezés - a bünszervezet 2019. július 10. napjától hatályos fogalma alapján sem kérhető számon.

[203] A törvényi fogalmat vizsgálva megállapítható, hogy az „összehangoltan működő” kitélt a „hierarchikusan szervezett” kitétel váltotta az elbíráláskor hatályos büntető törvénykönyvben, és új elemként jelent meg a „konspiratíván működő” kívánalom.

[204] A normaszövegen túl a hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést sem a „hierarchikusan szervezett”, sem a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. A hierarchia és a konspiráció ún. idegen szavak, nem egzakt módon, egyféleképpen értelmezhető tartalommal. A hierarchia jelentheti akár személyek, akár intézmények valamely szempont (pl. rang, képesség, fontosság, pozíció, intézkedési jogkör) alapján fennálló egymás közötti viszonyát, s ezek alá- és fölérendeltségét az adott intézményen belül. A hierarchia magyar megfeleltetésére alapvetően helytállónak tűnik az 1999. március 1. és 2002. április 1. napjai között megfogalmazott „alá-fölérendeltségi rendszer” kitétel megfogalmazása. A konspiráció magyar megfeleltetése nehezebb, mivel jelenthet elsődlegesen összeesküvést, szövetkezést, puccsot, ennél általánosabb értelemben illegális tevékenységet, titokban szervezett támadást, és így tovább, de a legelvonatb megfogalmazással a külvilág elől elfedett (leplezett) tevékenységnek tekinthető. A Kúria által meghatározott ítélkezési gyakorlat az összehangolt működésbe mindig beleértelmezett bizonyos fokú hierarchiát, hiszen nincs összehangoltság akkor, ha a bünszervezetben belül nem különül el az irányítói (szervező, koordináló) és a végrehajtói (irányított, vezetett, utasított) szerepkör, s ezáltal a feladatok megosztása, még ha a 2002. április 1. előtti szabályozásból maga a törvényhozó hagyta is el az alá-fölérendeltség követelményét, amit a szerepkörök elkülönültsége értelemszerűen föltételez. Amennyiben tehát olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő irányítói (szervező, koordináló) szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan akár részbeni alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A hierarchikus szervezethez viszont nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Továbbá az EU 2008/841/IB kerethatározat 1. Cikke és a Palermói Egyezmény 2. Cikk a) pontja változatlanul és egyaránt az „összehangoltan működik” kitélt tartalmazza, illetőleg a Palermói Egyezmény 2. Cikk c) pontja kimondja: „nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”. A hierarchikus jelleg nem jelent kidolgozott, fejlett, mereven elhatárolható szinteket, a bünszervezet akkor is bünszervezet, ha abban nem érvényesül valamiféle merev parancsuralmi alapú személyi hierarchia, haszonszerzési motiváció, egységesített külső fellépés, és minden egyéb, a törvényi fogalmon kívül eső szempont. Ehhez képest a vád tárgyává tett elkövetési időszak alatt kialakult ítélkezési gyakorlat is megfelel a Btk-t módosító törvényjavaslat 107. §-ához fűzött miniszteri indokolásában foglaltaknak: „A hierarchikus szervezeti felépítés azt jelenti, hogy az elkövetők alá-fölérendeltségi viszonyban vannak, az egyes <döntési szintek> elkülöníthetőek egymástól, tehát a szervezeti felépítésnek vertikális jellege van. A hierarchiában lévő személyek együttműködése a feladatok megosztásán alapul.” (Kúria Bfv.I.1.396/2019/6. sz.).

[205] A konspiráció „az elkövetők közötti koordinációt, a lebukás megelőzése érdekében tett – több esetben önálló bűncselekményként büntetett – lépéseket, a bűncselekményből származó előny szervezett elosztását, a bűncselekmények elkövetésének feladatmegosztáson alapuló tervszerűségét fogalmazza meg.” {Kúria Bfv.I.378/2021/35. [182], a törvényi fogalmat módosító 2019. évi LXVI. törvény törvényjavaslatának 107. §-ához fűzött miniszteri indoklás}. A bűncselekményből származó előny szervezett elosztását igazolja az együttműködő tanú vallomásának elfogadott része is azon túl, hogy a rendszerszintű adóelvonás értelemszerűen az egyes gazdasági társaságoknál jelentkezett. Erre utal egyébként a tényállásban rögzített készpénzes banki befizetések megszervezése is Terheltl I. rendű vádlott részéről és irányításával, a munkaviszonyban tevékenykedő egyes vádlottak fix díjazása.

[206] A konspiratív működés lényegében a korábbi fogalom összehangolt működésének feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi. A tevékenység rejtve valósul meg, ha a legális működés látszatát keltő cég kereteit használják az elkövetők a bűncselekmény megvalósítására {Kúria Bfv.II.605/2021/8 [116]}. „Konspirációra utalhat a tényleges gazdasági tevékenységet nem végző cégek bevonása is.” {Kúria Bfv.I.378/2021/35. [184]}. Érdemes arra is utalni, hogy a bűnszervezet törvényi fogalmának változása ellenére régóta töretlen a bírói gyakorlat abban, hogy a bűnszervezet megállapításához elégséges az is, ha logikai úton lehet következtetni arra, hogy a bűnözői csoport alá-fölé rendeltségi viszonyok között működik, hiszen ennek teljes feltérképezése épp az efféle bűnözői csoportok konspirációs szabályok szerinti tevékenykedése miatt nem lehetséges (Legf. Bír. Bfv.III.188/2005/5. sz.).

[207] A bűnszervezetben elkövetés a 2019. évi LXVI. törvénnyel módosított Btk. alapján sem kíván meg több szintű hierarchiát és "átlagot meghaladó" konspirációt. A bűnszervezet megvalósul, ha a terheltek a költségvetési csalást hosszabb időn keresztül egyes terheltek irányító-szervező tevékenysége és más terheltek végrehajtó szerepe mellett, fiktív, hatóságok számára elérhetetlen, kifejezetten e célra létrehozott cégek láncolatával, strómanok alkalmazásával végzik (Kúria Bfv.II.1.377/2020/12.).

[208] Jelen esetben a bűnszervezet tagjai tevékenységüket számos cég neve alatt, legális működés látszatát keltve, azonban valódi tevékenységüket rejtve folytatták. A cégek élére anyagi és kapcsolati háttérrel, valamint szakismerettel nem rendelkező személyeket állítottak, akiknek egyetlen feladata a Terhelt1 I. rendű és a Terhelt3 III. rendű terheltek által meghatározott iratok aláírása, valamint a pénz felvétele és annak a hierarchia magasabb szintjén állóknak való továbbítása volt. A lebukás elkerülése érdekében több alkalommal változtatták meg a költségvetési csalás elkövetéséhez felhasznált – eleve fiktív székhellyel bejegyzett, így a hatóságok számára elérhetlenné tett – gazdasági társaságokat és azok ügyvezetőit, hogy a korábbi cselekmények felderítését megnehezítsék, illetve minél hosszabb ideig leplezhessék (Kúria Bfv.II.1.377/2020/12.).

[209] A tényleges tevékenység elfedése maga a konspiráció, melynek célja a hatósági felderítés megghiúsítása, annak elérése, hogy a bűncselekmény és az elkövetők személye a külvilág számára ne legyen felismerhető, a belső információk ne kerüljenek ki. Konspirációra utalhat a tényleges gazdasági tevékenységet nem végző cégek bevonása, strómanok alkalmazása, a bűncselekmények eredményét elfedő és a felderítést akadályozó intézkedések megtétele.

[210] Egyébiránt a jelen ügyben is megvalósult a konspiráció igen magas szintje, mert a bűncselekmények elkövetése érdekében Terhelt1 I. rendű terhelte érdekében, általa kialakítottan (részben létrehozásra, részben bevonásra) került egy szövevényes céghálózat a pénz áramoltatására, a külföldi felvásárlásra, a belföldre behozatalra, belföldön az eladásra, a fiktív számlák kibocsátására, a fiktív számlák beépítésére a cégek könyvelésébe és adóbevallásába {hasonlóképpen: Kúria Bfv.II.4060/2017/11. [71]}.

[211] A jelen ügyre vetítve az ítéltábla azt vizsgálta tehát, hogy a tényállásban megállapított elkövetés megfelelt-e a bűnszervezet korábbi konjunktív feltételrendszerének, elsődlegesen az összehangolt működésnek (nem fejlett hierarchiának) azzal, hogy a konspiráció visszamenőlegesen számon sem kérhető.

[212] Ezen túl – több, elkülönült szervezeti és döntési szint, szigorú alá-fölé rendeltség és utasítási rend – noha jelen ügyben jelentős részben megvalósultak, de a törvényben nem szerepelnek, értelmezésük ellentétben áll a szabályozás alapjául szolgáló, fent bemutatott nemzetközi jogi normáknak.

[213] A Kúria már többször leszögezte, hogy az ítélezési gyakorlat az összehangolt működésbe mindig beleértelmezett bizonyos fokú, de hangsúlyozva nem fejlett hierarchiát. Az összehangoltság nyilvánvalóan fennáll, amennyiben a csoporton belül elkülönül az irányítói (szervező, koordináló) és a végrehajtói (irányított, vezetett, utasított) szerepkör, s ezáltal a feladatok megosztása.

[214] A jelen ügyben az összehangoltságot jól tükröző feladat-megosztás érvényesült: az irányító (szervező, koordináló) tevékenységet Terhelt I. rendű vádlott végezte a III. rendű terhelt és további a bünszervezeti elkövetés ismérveit épp a konspirációnak köszönhetően fel nem ismerő vádlottak segítségével. A csoport további tagjainak szerepe a végrehajtás volt, így ők voltak az irányítottak, vezetettek, utasítottak. Ezáltal két szinten és úgy működött a csoport, hogy megtörtént a feladatok megosztása az irányadó tényállás alapján.

[215] A 4/2005. sz Büntető Jogegységi Határozat II. pontja elvi éllel rögzítette, hogy a bünszervezetben történő elkövetésre vonatkozó rendelkezések [Btk. 91. §, 86. § (1) bekezdés b) pontja, 38.§ (4) bekezdés c) pontja] akkor alkalmazhatóak, ha az **elkövető tudata** a bünszervezet [Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában] meghatározott tárgyi ismérveit átfogja. A tudati helyzet megállapítása nyilvánvalóan nem feltétlenül beismerésen alapul, hanem a bünszervezet törvényi fogalmi elemei szerinti ténybeli körülményeken, amelyek felismerése a terhelt számára adott volt. Ehhez elégséges, ha az elkövető egyfelől felismeri, hogy a szervezet összehangoltan működő; másfelől, hogy az a szerveződés, amelynek keretei között a konkrét bűncselekmény zajlik, s amelynek működéséhez csatlakozik, nem elszigetelt, alkalmi csoportosulás. Erre a jogi (de kétségtelen, hogy a tudattartalomra vont) következtetésre ad alapot, ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek és azok kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez kölcsönös, az adott tényállásszerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő cselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatos tevékenységet feltételez. Az elkövetőnek a bünszervezetben elkövetést átfogó tudattartalmára vont következtetés alapja, hogy a bünszervezet törvény által meghatározott külső, tárgyi jellegű ismérvei kívülálló számára is felismerhetőek. Ehhez képest az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy a bünszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bünszervezet tárgyi sajátosságainak ismeretében annak „működéséhez” csatlakozik, illetve annak keretében cselekszik. E tudattartalom - értelemszerűen - csak szándékos, viszont egyenes és eshetőleges szándékú egyaránt lehet.

[216] Az EBH2006. 1385. számon közzétett döntést követően kialakult bírói gyakorlat szerint meghatározott bűncselekményeknél akár egyetlen alkalommal történt közreműködés is elegendő lehet annak megállapításához, hogy a terhelt egy bünszervezethez kapcsolódik, feltéve, hogy mint elkövető tisztában van azzal, hogy az adott tevékenység csak bűnöző csoport vagy csoportok szervezett együttműködése révén történhet meg. Ezt a tudattartalmat azonban valamennyi elkövető esetében külön-külön kell vizsgálni és amennyiben az állapítható meg, hogy az általuk elkövetett cselekmény rendszerint nem bünszervezeti tevékenység körében valósul meg, akkor a bünszervezet ismérveinek átlátására irányuló tudattartamot vélelmezni nem lehet. Mindez következik a 4/2005. számú Büntető Jogegységi Határozatból, amelyet a bűncselekmény bünszervezetben való elkövetésének megállapíthatóságáról még a korábbi jogszabályi környezetben hozott a Legfelsőbb Bíróság. A terhelti tudattartamra tett megállapításai azonban a jogegységi határozatnak ma is irányadók, mely szerint a magyar büntető anyagi jog bűnösségen alapuló felelősség elvéből következően az alanyi bűnösség (szándékosság vagy gondatlanság) indul ki, ami minden bűncselekmény szükséges ismérve. E szerint a bünszervezeti elkövetés esetén is nyilvánvaló, hogy a jogalkotó a Btk. Különös Részi tényállása szerinti elkövetési magatartás kifejtésével – ahhoz fűződő tudatállapottal – összefüggő tényként a súlyosabb megítélés feltételévé.

Következésképp – az alapcselekmény tényállászerűsége mellett, azzal együtt – vizsgálandó az elkövető ezirányú tudattartalma. Ennek hiányában a bünszervezetben elkövetés nem állapítható meg. A bünszervezetben elkövetést is átfogó tudattartalom vizsgálatának első lépcsőjét az alapcselekmény tényállászerűségéhez, az átfogó tudattartalom megállapításához szükséges bizonyítékok vizsgálata jelenti. Ezzel párhuzamosan azonban vizsgálni kell a büntetőeljárás során feltárt bizonyítási eszközökből származóan a bünszervezeti ismérvekre következtetést megalapozó bizonyítékokat és erre nézve tényállásban megállapítást kell tenni. Amennyiben bizonyított, hogy a büncselekményt egy tényleges bünszervezet működéséhez kapcsolódva, illetve annak keretei között követték el, úgy a végrehajtás körülményeiből, különösen a konkrét magatartás mások megelőző vagy további láncolatos cselekményeit feltételező jellegéből, ezek szükségszerű és ezért előreláthatóan bekövetkező eseményeiből lehet következtetést vonni arra, hogy az alkalmoszerű tettes (részes) cselekménye megvalósításakor a bünszervezetbeni elkövetést felismerte. Ezen további – az elkövetőnek a bünszervezetben elkövetést átfogó tudattartalmára vont – következtetés alapja, hogy a törvény nem a bünszervezet belső, hanem olyan külső tárgyi jellegű ismérveit határozza meg, amelyek a kívülálló számára is felismerhetők. Ehhez képest az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy egy bünszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bünszervezet tárgyi sajátossága ismeretében annak működéséhez csatlakozik, illetve annak keretében cselekszik (4/2005. Büntető Jogegységi Határozat).

[217] Az alapcselekmények vonatkozásában is erős kétellyel fogadta csak el a törvényt tanú vallomását, így a vád eredeti koncepciójához képest II. rendű vádlott szerepe is kiesett értelemszerűen a bünszervezeti körből. A együttműködő tanú szerepét és tudattartalmát azonban a vallomásának elfogadott része alapján a bünszervezeti elkövetés ismérveire is aggálytalanul rögzíteni lehetett az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelése irányának megfelelően.

[218] Terhelt1 I. rendű, Terhelt3 III. rendű vádlott és az ügyben együttműködő tanúként érintett az irányadó tényállásban foglalt magatartásuk alapján tisztában voltak azzal, hogy cselekményük nem elszigetelt, hanem egy olyan mechanizmushoz kapcsolódik, amelyben részben külföldi számlázó cégek bevonásával jogtalanul, az irányadó igazgatási jogszabályokat megkerülve általános forgalmi adó elvonása történik.

[219] A többi bünszervezeti elkövetéssel vádolt terhelt esetében az elsőfokú bíróság okszerű bizonyítékértékelése eredményeként ilyen tudati tény nem lehetett megállapítani. Mindezt rögzítette is az ítéltábla a történeti tények körében II. rendű, Terhelt3 III. rendű, Terhelt12 XIV. rendű, Terhelt13 XV. rendű, Terhelt14 XVI. rendű, Terhelt15 XVII. rendű, Terhelt16 XVIII. rendű és Terhelt19 XXI. rendű vádlottak vonatkozásában. Esetükben nem igazolt a bünszervezet tárgyi ismérveit átfogó tudattartalom, az, hogy szükségszerűen átlátták a mások megelőző, követő, összehangolt tevékenységét. Valójában a legtöbb vádlott nem is ismerte egymást és nem is tudott a más tényállási pontokban rögzített gazdasági társaságokhoz kapcsolódó büncselekményekről. Jól látható, hogy több vádpont esetében például egészen más ügyvédek végezték el a cégek színlelt átíratását (lásd például II/B/2., II/B/4., II/B/5. tényállási pontok), akik vádlottként sem szerepeltek az ügyben vagy büntetőjogi felelősségük nem lett megállapítva, amiből ugyancsak az következik, hogy ezen cselekvőséghez szükséges a plusz bünszervezeti tudattartalmat is igazolni.

[220] Terhelt19 XXI. rendű vádlott a II/B/2., II/B/3. és a II/B/5. tényállási pontban volt érintve, és vádolva, a II/B/5. tényállási pontban sem Terhelt19 XXI. rendű vádlott, sem Terhelt1 I. rendű vádlott felelőssége nem lett megállapítva a bíróság nem támadható bizonyítékértékelés eredményeként megállapított tényállás alapján. Ebből következően a II/B/5. tényállási pontban vád tárgyává tett magatartást bünszervezeti elkövetés szempontjából is figyelmen kívül kell hagyni. A II/B. tényállási pontban összesen 2 281 115

forint [276], míg a II/B/3. tényállási pontban összesen 789 000 forint áfa tartalom erejéig lett a váddal egyezően Terhelt19 XXI. rendű vádlott szándékos segítségnyújtásával a részesi felelősség megállapítva [295]. Az kétségtelen helyes következtetése volt az elsőfokon eljáró bíróságnak, hogy tudatában volt annak, hogy az I. rendű vádlott üzletszerűen elkövetett költségvetési csalásához nyújt szándékos segítséget, így a helyes minősítés mellett az üzletszerűség folytán már az 5 éves büntetési tétel keretét eléri az általa elkövetett cselekmény, ami a bünszervezetnél is feltétel. Nincs azonban adat arra nézve, hogy Terhelt19 XXI. rendű vádlottnak a Terhelt20 XXII. rendű vádlott nagyságrendjében hasonló összegre elkövetett bűnsegédi magatartása mellett tudattartalma lett volna a bünszervezet tárgyi ismérveire nézve, különösen úgy, hogy hosszasan és nem felülmérlegelhetően rögzítette az első fokon eljáró bíróság azt, hogy még azt sem tudta megállapítani Terhelt19 XXI. rendű vádlott vonatkozásában, hogy az érintett társaság irányításában részt vett volna [1008]. A II/B/2. és II/B/3. tényállási pontok lényege a Kft. által befogadott számlák a Terhelt20 XXII. rendű és Terhelt19 XXI. rendű vádlotthoz kapcsolódó Kft., majd Kft-től, illetőleg az Kft-től. Ezen adóelvonásra irányuló fiktív számlázási kapcsolatból azonban kétséget kizáró ténybeli alapot arra nézve nem lehetett megállapítani, hogy Terhelt19 XXI. rendű vádlott vagy a bünszervezeti elkövetéssel nem vádolt Terhelt20 XXII. rendű vádlott tudatában lett volna a bünszervezeti elkövetésnek.

[221] Helyesen foglalkozott így a törvényszék a bünszervezet fogalma kapcsán a három vagy több személyből álló feltétel fennállásával is, azonban erre nézve tévedett az irányadó tényállás alapján.

[222] Összességében tehát nem maradéktalanul fogadta el a bíróság az elsőfokú bíróság a bünszervezet hiányára levont következtetést és ehhez kapcsolódóan a bünszövetséggel kapcsolatos indokolás is alapvetően téves. A hónapokon keresztül tartó folyamatos fiktív számlázási tevékenység mellett nem fogadható el a [791] bekezdésben rögzített azon érvelése, így helytelen ténybeli következtetése az elsőfokú bíróságnak, hogy Terhelt3 III. rendű vádlott esetében nem volt adat arra nézve, hogy akár Terhelt1 I. rendű vádlottal, akár tanú11 bármilyen tartalmú megállapodást kötött volna. Valójában ennek a bizonyítéka a nagyszámú hamis okmány kitöltése, amely okmányokból egyébként a céghálózattal kapcsolatos tudattartalom is igazolható.

[223] A Kúria 61/2008. BK véleményének 7. pontja tartalmazza, hogy a vádlott bűnösségét megállapító ítélet rendelkező részében fel kell tüntetni – a büntetés kiszabásáról szóló rendelkezések előtt – ha az elkövető, mint visszaeső, különös visszaeső, többszörös visszaeső vagy erőszakos többszörös visszaeső, illetve bünszervezetben követte el a bűncselekményt. A 7. ponthoz fűzött indokolás szerint a minősítést követően kell szerepelnie annak, hogy ezért a bíróság a vádlottat (vádlottakat) mint bünszervezetben elkövetőt milyen tartamú szabadságvesztésre ítélte.

[224] A törvényszék a bűnösnek kimondott vádlottak esetében túlnyomórészt törvényes büntetést szabott ki, a büntetés kiszabása során figyelemmel volt a büntetés céljára, a büntetés kiszabás elveire és ehhez kapcsolódóan a figyelembe vehető enyhítő és súlyosító körülményekre.

[225] Szükséges utalni arra, hogy a Kúria is már elvi jelleggel megállapította, hogy a Btk. 14. § (3) bekezdése értelmében a részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni. Ez költségvetési csalás bűncselekménye esetén azt jelenti, hogy a költségvetési csalás elkövetőjének segítséget nyújtó elkövetők, a bűnsegédek bűncselekményének minősítése a tettes bűncselekménye minősítéséhez igazodik. Abban az esetben, ha a költségvetési csalás elkövetője a költségvetésnek okozott vagyoni hátrány összegét több bűnsegéd közreműködésével okozza, úgy a bűnsegédek felelőssége nem az általuk nyújtott segítséggel okozott vagyoni hátrány-részhez, hanem az összes vagyoni

hátrány alapján megállapított tettesi minősítéshez igazodik; azt a tényt, hogy magatartásuk a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány mértékének mekkora részéhez járult hozzá, a büntetés kiszabása körében lehet értékelni (Kúria Bfv. I. 1.379/2020/6. sz.). Mindez természetesen a 3/2011. Büntető jogegységi határozat alapján a tudatuk által átfogott körben irányadó.

[226] A törvényszék helyesen alkalmazta Terhelt9 XI rendű vádlott esetében a korlátlan enyhítés szabályait [1179-1180]. Szükséges azonban kiemelni, hogy a Btk. 82. § (5) bekezdésében meghatározott korlátlan enyhítés csak a törvényi feltételek fennállása esetén állapítható meg, azaz, ha a tényállás tartalmazza azt, hogy a terhelt a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrányt a vádemelés előtt térítette meg [164] (Kúria Bfv. I. 1.379/2020/6.sz.).

[227] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket túlnyomórészt feltárta és részletesen elemezte.

[228] A büntetés kiszabása során Terhelt1 I. rendű vádlott esetében mellőzi a bünszövetség súlyosító körülményként történő értékelését [1148], a tettesként megvalósított költségvetési csalásnál viszont a minősítés változtatásra figyelemmel az üzletszerűség súlyosító körülmény. Az egyes vádlottak esetében az előzetes fogvatartás nélkül is enyhítő körülményként értékeli a bírói gyakorlat azt, amikor a nyomozás során, majd a bíróság előtt kell a terhelteknek nagyszámú eljárási cselekményen megjelenni és azon részt venni, hiszen ilyenkor az elrendelt kényszerintézkedés nélkül is korlátozott a terheltek személyes szabadsága.

[229] További enyhítő körülmény Terhelt7 VIII. rendű vádlott esetében a kiskorú gyermek tartásáról történő gondoskodás, míg Terhelt22 XXIV. rendű vádlott vonatkozásában az idős kora.

[230] Nyomatékos enyhítő körülmény a cselekmény elkövetésétől számított időmúlás mellett az eljárás elhúzódása is.

[231] A büntetés kiszabása során a bünszervezeti elkövetésre tekintettel Terhelt1 I. rendű, Terhelt3 III. rendű vádlott tekintetében a kapcsolódó jogkövetkezmény, hogy a büntetés végrehajtása nem függeszthető fel, a végrehajtási fokozat fegyház [Btk. 37. § (3) bekezdés b) pont, bb) pont] és ezen vádlottak feltételes szabadságra nem bocsáthatóak [Btk. 38. § (4) bekezdés c) pont].

[232] Külön ki kell térni arra is, hogy a bűnösségi körülményeket egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni. Nem a számuk, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a büntetés meghatározásánál [Kúria 56. BK véleménye I. rész (7) bekezdése].

[233] A Btk. 80. § (2) bekezdése nem érinti a Btk. 80. § (1) bekezdésének a rendelkezését, vagyis a bíróságnak a büntetés törvényben írt keretein belül, az egyéniesítés követelményét alapul véve kell kiszabni a tettarányos büntetést; a középértéktől eltérő büntetés kiszabását azonban csak akkor kell megindokolni, amennyiben az eltérés jelentős (BH2001. 354.).

[234] A Btk. 80. § (2) bekezdése kimondja, hogy határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének fele.

[235] A Btk. 80. § (2) bekezdése a büntetőjogi szankciórendszer egyetlen elemére, a szabadságvesztésre – ezen belül is kizárólag a határozott ideig tartó szabadságvesztésre vonatkozik, az adott büntetési nem konkrét mértékének megállapításához ír elő a jogalkalmazó számára kötelező jelleggel egy figyelembe veendő szempontot. Ebből már

önmagában is az következik, hogy a hivatkozott rendelkezés nem érinti az általános büntetéskiszabási elveket és nem zárja ki azt, hogy a bíróság az irányadó egyedi ügyben felderített különös körülményeket a törvénynek és a bírói gyakorlatnak megfelelően, belátása szerint értékelje, mérlegelje (13/2002. (II. 20.) AB határozat III. 1. 3.).

[236] Az ítéltábla arra a meggyőződésre jutott, hogy a vádlottakkal szemben körülmények között járt el a törvényszék akkor, amikor középérték alatti szabadságvesztés büntetések kiszabására látott lehetőséget. A középérték alatti büntetéskiszabást az enyhítő körülmények nagyobb nyomatéka indokolta. Az egyéniesítés és a belső arányosság elvét is messzemenően szem előtt tartotta a törvényszék, amikor a ténylegesen kifejtett magatartásokra is figyelemmel határozta meg a büntetéseket.

[237] Terhelt I. rendű vádlott vezető, irányító szerepet töltött be az ügyben, mely kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmény elkövetése miatt volt folyamatban. Esetében így a törvényi minimumhoz (öt év) közeli mértékben kiszabott szabadságvesztés büntetés eltúlzottnak nem nevezhető, annak meghatározásában az időmúlás igen nagy jelentőséggel bírt.

[238] A pénzbüntetések kiszabása is törvényes az érintett vádlottaknál, melynél a törvényszék a Kúria 25/2007. BK véleményében megfogalmazott szempont rendszert is megfelelően figyelembe vette. A pénzbüntetéssel érintett vádlottak esetében az elkövetéskori büntető törvénykönyv törvényi minimumát szabta ki a bíróság.

[239] Az ítéltábla a belső arányosságra is figyelemmel enyhítette Terhelt XX. rendű vádlott szabadságvesztés büntetését 1 év időtartamra. A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó ítéleti rendelkezést azonban mellőzte, és kettő év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre is ítélte. Terhelt XX. rendű vádlott feltételes szabadságra bocsáthatóságának legkorábbi időpontja így a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. A törvényszék helyesen rögzítette ítéletében a XX. rendű vádlott korábbi elítélését, és helyesen állapította meg, hogy a korábbi felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el a jelen ügyben elbírált cselekményeit. Abban is helyes volt az álláspontja, hogy a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés elévülésére tekintettel nem lehetséges a Gyulai Járásbíróság 11.Bk.158/2013/2. számú határozatában kiszabott büntetés végrehajtásának utólagos elrendelése. Jelen ügyben sincs törvényes lehetőség azonban a szabadságvesztés büntetés végrehajtása, figyelemmel arra, hogy a bűncselekményt a szabadságvesztés büntetés felfüggesztésének próbaideje alatt követte el [Btk. 86. § (1) bekezdés c/ pontja].

[240] A törvényszék törvényesen alkalmazott vagyonekobjazást II. rendű vádlottal szemben. Az ítéltábla a teljesség igénye miatt a jogi indokolást egészíti ki a vagyonekobjazásra vonatkozóan.

[241] A Btk. 74. § (1) bekezdésének a) pontja szerint vagyonekobjazást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

[242] A Kúria 95/2011. BK vélemény III. része a költségvetési csalás elkövetőjével szemben ad további iránymutatást. III. A költségvetési csalás elkövetőjével szemben akkor, ha a bűncselekmény a költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel függ össze, a költségvetési bevétel csökkenésével azonos mértékű vagyonekobjazást kell elrendelni. A kétszeres elvonás tilalmára tekintettel akkor, ha a kiesett bevétel megfizetésére, a jogosulatlanul igénybe vett kedvezmény, illetve a jóváhagyott céltól eltérően felhasznált pénzeszközök visszafizetésére az annak kapcsán eljárni jogosult hatóság az elkövetőt vagy azt a gazdálkodó szervezetet, amelyik azzal gazdagodott, már kötelezte, nincs helye vagyonekobjazás alkalmazásának.

[243] Az ítéltábla a teljesség igénye végett jelzi: a Btk. 74. § (5) bekezdés c) pontjába 2022. március 1. napjával bekerült a bírói gyakorlat számára korábban megfogalmazott elvárás, hogy nem rendelhető el vagyonekbevonás az (1) bekezdés a) és d) pontja vagy a (2) bekezdés szerinti vagyona, ha azzal kapcsolatban a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekménnyel azonos tényállás miatt közigazgatási hatóság, állami adó- és vámhatóság végleges határozatában vagy közigazgatási perben a bíróság jogerős határozatában fizetési kötelezettséget állapított meg, a fizetési kötelezettség erejéig. Mindez azonban az elkövetéskori büntető törvénykönyv alapján kialakult bírói gyakorlatnak is része volt.

[244] Az előbbiekből következik, hogy az ítélet tényállásában szerepelnie kell azon tényadatoknak, amelyekből megállapítható, hogy a vagyonekbevonás alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak-e, illetve amelyekből a vagyonekbevonás helyes mértéke meghatározható.

[245] Az ítéletnek az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező, a lefoglalt tárgyi bizonyítékokkal kapcsolatos rendelkezése is helytálló annak megjegyzésével, hogy az ilyen jellegű bizonyítékok külön hatósági-bírói rendelkezés nélkül is az irat részét alkotják. Ezért nem szükséges külön azt elrendelni, elégséges annak megállapítása, hogy az irat részei. Mindez csak formai kérdés, a döntés érdemben helyes.

[246] Az elsőfokú bíróság ítéletének további rendelkezései törvényesek.

[247] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a Be. 606. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően, míg egyebekben helybenhagyta azt a Be. 605. § (1) bekezdésének felhívásával.

[248] A másodfokú ítélet ellen a rendelkező részben foglaltak szerint Terhelt15 XVII. rendű vádlott és védője, valamint vonatkozásában az ügyészség élhet jogorvoslattal a Be. 615. § alapján.

Debrecen, 2023. szeptember 13.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Toma Attila sk. bíró, Dr. Répássy Árpádné Dr. Német Laura sk. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 8.B.204/2017/956.sz. ítélete a Cím57i Ítéltábla Bf.II.323/2023/72.sz. másodfokú ítéletében írt változtatással a fellebbezéssel érintett Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű, Terhelt4 V. rendű, Terhelt5 VI. rendű, Terhelt6 VII. rendű, Terhelt7 VIII. rendű, Terhelt8 IX. rendű, Terhelt9 XI. rendű, Terhelt10 XII. rendű, Terhelt11 XIII. rendű, Terhelt12 XIV. rendű, Terhelt13 XV. rendű, Terhelt14 XVI. r. rendű, Terhelt16 XVIII. rendű, Terhelt17 XIX. rendű, Terhelt18 XX. rendű, Terhelt19 XXI. rendű, Terhelt20 XXII. rendű, és Terhelt21 XXIII. rendű és XXIV. rendű vádlottak vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2023. szeptember 13.

Dr. Elek Balázs sk.

a tanács elnöke